

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:
Pe un an 2 fl. (4 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. (2 coroane)
Pentru România 10 lei anual.
Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiiu

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strada
Măcelarilor nr. 21).
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

O mare primejdie.

(*) Din protopopiatul greco-catolic al Zlatnei ne sosesc știri foarte întristătoare!

În lupta națională grea, pe care o purtăm față de aprigii noștri dușmani, una din cele mai de căpetenie treburințe ne este, de bună-seamă, neatrănarea!

Numai oameni ce se razimă pe propriile lor puteri, pe ale lor proprii vrednicii, au și *pot se aibă*, curagiul de a se pune în fața celor-ce cu atâta diavolească răutate ne calcă în picioare toate drepturile noastre; numai Românii cu totului neatrănători dela guvernul din Pesta, au curagiul și putința de a se pune stavilă în calea năvalei ce el o dă asupra bunurilor noastre naționale!

Este acest lucru și adevărat și prea firesc. Dar' eată ce descoperire face un preot bun din Munții-Apuseni, despre stările din protopopiatul greco-catolic al Zlatnei.

Între protopopiat și între ministrul de finanțe (cel peste vistieria țerii), se durează o adevărată tirguală, pentru a căpăta ceva ajutoare bănești pe seama preoților. Ministrul e aplicat, și încă foarte bucuros, să le dea preoților gr.-cat. de acolo, ajutor, dar' știe el cum și sub ce învoeli. La cererea lor el a răspuns că da, le va da ajutor, dar' îl leagă acel ajutor numai *de persoană*, adică nu se gândește el să dea un ajutor statornic *bisericii* cutării comune, ci dă bucuros preotului acelei

biserici, *dacă îi place, și până îi place de el!* Ear' ca preotul să se arete vrednic de acest ajutor, are să trimită ministrului un atestat, nu dela protopopul seu că cu, credință își plinește slujba lui de preot, *ci atestat dela primăria comunală, scris de solgăbiru, despre ținuta lui politică, și o schiță a vieții lui, în care să se arete că ce lucrări mai însemnate a săvârșit el în comună.*

Mai trebuesc cuiva lămuriri? Negreșit nu. Dacă solgăbiru va ști că preotul cutare cetește foi românești, ori că a luat parte la vre-o mișcare ori adunare românească, are să-l însemne ca, din a lor parte, politicește păcătos, și nu o să capete ajutor. De a luptat în comună pentru susținerea școlii românești pe când guvernul a încercat să o închidă și înlocuească cu una ungurească, el e pentru politica Ungurilor un păcătos, și nu va primi ajutor. De nu va voi să vorbească cu Marhia-Sa solgăbiru ungurește, ci românește, cum are *drept și datorință*, el e un Valah încăpăținat și nu 'i-se va da ajutor, ori de-l va avè, 'i-se va lua, căci ministrul nu se leagă să dea ajutoare bisericii ori oficiului parochial ca atare, și statornic, *ci persoanei, omului* pus în acel oficiu, până îi „place“ de el!

Ministrul adevăc stă sus, cu fruntea ridicată, în mână cu un balț făcut din un lanț strălucitor, dar' tot *lanț*, și zice: De vă trebue creșterii mei, săracilor, băgați-vă cu capul în acest lanț, eu o să

vi-l string pe gât, și să vă joc apoi cum mie-'mi place! Voiți? nu voiți?

Și protopopul Montani al Zlatnei, răspunde în cor cu mai toți preoții sei: Da, voim, aruncă-ne lanțul în gât, ne facem a nu-'l vedè și a nu-'l simți, ci îl vom socoti drept podoabă chiar, și vom tăcè pe placul Mării-Tale, și vom primi banii!...

El a dat un circular către preoții din tractul seu, în care le spune, că ministrul, sub învoeala de mai sus, este aplecat a da: preotului din *Mușca* (A. Oprea) 280 fl.; preotului din *Bistra* (Al. Papiu) 110 fl.; preotului din *Sohodol* (R. Jantea) 80 fl.; preotului din *Certeje* (I. Arieșan) 50 fl.; preotului din *Feneș* (I. Todorescu) 80 fl.; preotului din *Ofenbaia* (I. Tordai) 230 fl.; preotului din *Ponorel* (N. Coroiu) 60 fl.; preotului din *Abrud* (Al. Ciura) 270 fl.; preotului din *Bucium-Șasa* (I. Ciura) 200 fl.; preotului din *Roșia* (I. Maior) 315 fl.; preotului din *Câmpeni* (I. Poruțiu) 160 fl.; preotul din *Zlagna* (I. M. Montani) 284 fl., ear' pe preoții din *Bistra*, *Certeje*, *Ponorel* și *Sohodol*, îi reacearcă și pe ei a-și trimite atestatele lor, ca să poată fi împărțâșiți și ei de ceva ajutor.

Din mărimea sumelor ce, după lista de mai sus, ministrul le votează deosebiților preoți, un lucru ese lămurit la iveală: el îți dă ajutor așa de mare, după cât de însemnat e locul în care te affi, și după-cum de „primejdios“ fi pari; adică

FOIȚA.

Inimii mele.

De ce te sbași așa cumplit
Tu inimă nebună?
De ce atât de a pustiu
Al țeu oftat răsună?

Îți pare c'ai pierdut un colț
De cer și nemurire,
Vezând ruina ce-a rămas
De-a ta închișuire!...

Tu prea 'ți-o zugrăviai frumos:
Ca vara 'n nopți senine
În vis, un chip alcătuit
Din purpur și lumine,

Zimbindu-ți ademenitor
În depărtări și ceață....
Dar' știi cât de departe e
Ce-i vis de ce-i vieață!...

Privind atâta 'n calea ei
Durerea nu-ți mai trece,
Ear' ea, de-amorul țeu, n'o vezi
Zimbind și crud și rece?

Tu te 'ncălzești numai de-a ta
Și nu de-a ei căldură;
Ea-ți face ție numai mari
Dureri peste măsură.

Privește-o dar' așa cum e,
Și-o uită pe vecie!
A fost un vis frumos de tot —
Tu fă-'l să nu mai fie!...

Ioan Moța.

Dări de seamă.

IV.

Librăria „Frații-Șaraga“.

Sunt aproape doi ani de zile de când în România s'a ivit între librari (vânzătorii de cărți) o mișcare de care numai bucura ne-am putut cu toții. Las' că și astăzi cărțile noastre românești sunt încă grozav de scumpe, dar' până nainte cu vr'o doi ani, abia îndrăseai a visa să ai o bibliotecă românească! Ea te costa grozav de mult, toți librarii punând par'că pe întrecute prețuri care de care mai mari cărților ce le tipăreau. S'a pornit însă nainte cu aproape doi ani, întâiu la Iași, mai târziu și la București, o mișcare de a tipări cărțile bune românești, în o formă potrivită de așa, ca să poată fi mult mai ieftine, cel puțin de patru ori mai ieftine ca până aci. Frații-Șaraga au făcut începutul. Domnia-lor au început a tipări în toată luna câte două cărți, prețul fiecăreia fiind numai 1 leu (50 cr.) S'a dat prin aceasta de loc o curgere mult mai mare

după cât de mari pedeci 'i-ai pute pune lui în lucrarea s'a de năduşire a poporului şi maghiarisare a lui, şi după cât de mult bine 'i-ai pute face cauzei româneşti, dacă 'i-ai fi şi tu credincios!...

Şi azi, pe când toţi Românii cei adevăraţi, se străduesc a se ţinea tocmai cât numai se poate de departe de această stăpânire răuvoitoare, şi a-şi păstra cea mai deplină neatîrnare dela ea, pentru a pute păşi fără teamă în contra nedreptăţilor ei, — pe atunci protopopul gr.-cat. al Zlatnei, I. M. Montani şi cu preoţii sei, fac tîrg cu ministrul unguresc, şi în schimbul unor ajutoare de nimic, se lapădă de această sfîntă şi preţioasă neatîrnare, lăsând că ministrul unguresc să „pună pază gurii lor, şi uşa de îngădire (de cea ungurească) împregiurul buzelor lor!“... Şi, durere, după-cum se spune, cu învoirea înşuşi consistorului gr.-cat. din Blaj!

Eată o adevărată primejdie naţională.

Spriginul tuturor mişcărilor noastre, şi ajutătorii ori-cărui avânt, ni-au fost şi ne sînt mai ales preoţii nostri, săraci dar buni cum sînt, şi de cari poporul a ascultat şi ascultă ca de adevăraţii sei părinţi sufleteşti.

Ceea-ce însă protopopul gr.-cat. al Zlatnei sevrîşeşte, este o faptă care îl face pe el şi pe toţi cei-ce îi vor urma pe această cale, să-şi peară ori-ce încredere în faţa poporului, şi să fie socotiţi cel puţin ca pedece, dacă nu ca duşmani chiar, a desvoltării noastre naţionale.

Şi în faţa acestei dureroase porniri, o singură mîngăiere ne luminează încă: poporul el însuşi, este deşteptat deja aşa de bine, şi se deşteaptă mereu, că o să poată bine deosebi pe adevăraţii sei binevoitori de cei prefăcuţi, şi o să meargă înainte şi el de el, lăsându-î în margine de drum, coperiţi de tot dispreţul seu, pe cei-ce ca protopopul Montani fac şi vor face, că îşi leagă mînilor şi gura, de dragul alor câţi-va zloţi primiţi dela ministrul ungar, şi îşi părăsesc postul lor de adevăraţi apărători ai turmei naţionale!

vinderii de cărţi şi răspîndirii lor, şi s'a luat o peatră de pe inima iubitorilor de a cetii, care, cei mai mulţi, nu-şi puteau mulţumi această trebuinţă din pricina preţurilor prea mari a cărţilor.

Astăzi putem cu toţii şi uşor să ne încărcăm masa cu cărţi bune, pe ales, din editurile ieftine ale alor vre-o patru librării ce au început a se întrece în România în tipărirea de cărţi cu preţuri mai mici. Până acum librăria „Şaraga“ din Iaşi a tipărit mai multe, anume 36 volume, fiecare cu 50 cr. Toate aceste 36 cărţi, mai nainte vreme costau cel puţin 60—70 fl., ear acum le cumperi pe toate cu 18 fl. Este acesta un îmbucurător pas făcut nainte pe calea răspîndirii cărţilor şi cu ele a culturii în popor. Azi este slabă şcoala şi slab învăţătorul care nu va ave o bibliotecă frumuşică lângă ea, căci cu bani puţini se poate înfiinţa biblioteca şi spori.

Noi care din toată inima dorim răspîndirea cât numai se poate de mare a cărţilor în popor, şi ca prin ele să ajungem la o mai mare desvoltare a gustului de cetit şi apoi la o cultivare a

Se tem de ori-ce suflare!

Slujbaşii nostri unguri, trimişi printre noi şi ţinuţi cu puterea baionetelor pe capul nostru, par'că nu-şi prea simt nici ei suflul curat!

Noi Românii sîntem doar' un popor blînd, sau mai bine zis *prea blînd!* care lăsăm de sîntem călcaţi pe cap de ori-ce verme amărit de străin, şi asta nu spre cinstea noastră, — şi totuşi coconaşii Unguri asvîrliţi de soarte şi de guvernul din Pesta printre noi, ca să ne sugă şi să facă zilele amare, nu se simt tocmai acasă între noi! Cum vîd că ici-colea câte un Român mai de dai Doamne se mişcă puţin, îşi ridică capul cu bărbăţie, îi apucă frigurile de le joacă pîntenii şi dinţii în gură şi se aruncă cu gendarmii asupra „primejdiosului!“ Îi roscolesc casa, 'i-o întorc şi 'i-o destorc, doară află ceva urmă, care să-î ducă la descoperirea firelor „revoluţiei“ de care ei au atîta teamă şi de care şi noaptea mereu visează. Ne aducem aminte câţi ţerani, preoţi şi învăţători au fost luaţi la întrebare, după procesul Memorandului, că de ce-au fost la Cluj, şi cine 'i-a îndemnat, şi alte multe. Şi nici azi încă nu-'s dumeriţi coconii asupra liniştii ce pare a domni peste întinsul apelor române, ci şi azi mai fac, din rîstimp în rîstimp, cercetări, ca să vadă nu cumva prin o astfel de cercare pot da de urma vre-unei taine primejdioase pentru ei? Cea mai nouă probă au dat-o la Suciul-de-jos faţă cu preotul Grigore Popescu, pe care ştim cum îl batjocuriseră şi tîrîseră după sineşi gendarmii astă-vară. Eată-ce scrie „Tribunei“, numitul brav preot:

„În 16 Febr. 'mi-s'a făcut a 2-a cercetare de casă, prin 2 sergenţi de gendarmerie împreună cu notarul cercual. Întrînd la mine, 'mi-au spus că au venit să-îmi caute scrisorile, deoarece-ce astă-vară (cînd fui chinuit atît de păguneşte), cercetarea n'a fost destul de întinsă; la ce li-am răspuns, că le îngădui să facă cercetare. Au şi început dela 8 ceasuri

lui, — ne-am pus de gînd să dăm pe rînd seamă cetitorilor nostri despre tot ce se publică de aceste librării ieftine, şi să arătăm ce mai ales ar trebui cumpărat din ele. Astăzi începem cu librăria „Şaraga“.

Nr. 1.—

„Poveşti“ culese de d-şoara Elena Didia Odorica Sevastos,

sînt care au apărut ca întăiul volum în colecţia „Şaraga“. D-şoara Sevastos a cutreerat aproape întreagă Ţeara-Românească, culegînd la datini şi obiceiuri, pe care le-a descris în cărţi mari şi frumoase, dintre care cea care cuprinde descrierea „Nunta la Români“ a fost premiata (cinstită) de Academia din Bucureşti cu 5000 de lei! Cu o cale d-şoara Sevastos a adunat şi poveşti din gura poporului, şi ele sînt, ca tot ce Românul are, frumoase, dulci, duioase, şi sînt şi bine scrise, nu însă aşa de strălucite ca cele ale neajunşilor meşteri *Ispirescu* şi *Creangă!* Cartea însă e vrednică a fi cumpărată şi spriginită.

dimineaţa până la 1 după amiază, şi 'mi-au răscolit tot ce li-s'a părut bănuitor. Au confiscat (luat) 1 bilet de vizită, o scrisoare dela Constantin Luca ciu, în care se roagă să-î recomandăm cărţile sale de rugăciuni, apoi nişte extrase din istoria revoluţiei lui Horia şi Cloşca, de cînd eram pe a III-a şi a IV-a clasă gimnasială, o epistolă privată dela un ispravnic al meu, pe cînd era la averea mea în Marmaţia, cam de 7 ani, o cartă postală dela marele nostru martir Dr. Vasile Lucaci, prin care sînt poftit să primesc câteva scrieri. În vremea cercetării s'a adunat înaintea casei mele o mulţime de poporeni, ca să vadă ce se întîmplă earăşi cu mine.

Grigorie Popescu, preot.

Adecă ear' o cercetare prin care s'au făcut numai de ris. Noi însă am pute scoate o foarte frumoasă învăţătură din aceste cercetări toate: *Slujbaşii nostri unguri, cu toate-că noi sîntem atît de îngăduitori, răbdători, prea-prea îndelung răbdători*, — au frică de noi, şi ori-ce ridicare a noastră îi bagă în spaime. Căci se nu creadă nimenea că de curagioşi o fac, ci tocmai din pricina fricei ce o duc de noi. Ce ar face însă acesti iepuri vinovaţi, atunci cînd *îndelunga* răbdarea noastră s'ar mai scurta, şi din cînd în cînd li-am mai da şi probe despre asta?

Că ce ar face, ne spune foarte limpede istoria poporului nostru românesc din Ardeal, unde aflăm, că atunci cînd acest popor 'şi-a arătat numai cătuşi de cât îndărjirea, aceste venituri flămînde, rele şi fricoase, se ridicau ca un stol de lăcuste şi — „fugeau fără păpuşi“ — din Ardel!

S'ar sfîrşi repede curagiul acestor viteji, care azi, vîzînd că sîntem atît de răbdători să obraznicesc tot mai tare şi-şi arată pîntenii! Şi au curagiu, cîntă vreme un sat întreg, ca cei din Suciul-de-jos, lasă, astă-vară, ca doi gendarmi să le iee şi tîrîfe de-alungul satului, prin mijlocul poporului, pe preotul lor brav şi nevinovat. *Pentru asta au ei curagiu!*

Nr. 2.

„Poveşti şi Anecdote“ de N. A. Bogdan, sînt care sub nr. 2 au apărut în ediţia „Şaraga“. Volumul acesta nu este însă vre-un mărgăritar al literaturii române. Poveştile tot ar mai merge, cum sînt scrise în proză, dar anecdotele, scrise în versuri, sînt aproape toate şi de tot nereuşite. Ar fi putut lipsi din volum. Autorul nu s'a arătat mare meşter de peană aci. Sînt însă îndestulitoare pentru a-ţi petrece vremea cu cetirea lor, în ciasurile de repaos.

Nr. 3.

„Poesii populare“ culese de Mihail Canian, e al treilea volum al ediţiei. Despre aceste minunate poesii numai vorbe bune putem zice. Ele sînt de o frumuşică rară şi care te îmbată cu dulceaţa lor şi căldura simţimentului turnat de popor într'însele. Eată o pildă:

Cînd îţi vîd pieptul spîlat
Şi mărgăneu rîvîrsat
Pe piept, pe ţiţe lăsat,
M'aş tocmai la tine-argat!

Pentru scumpii întemnițați.

Din Galtui ni-se trimite o veste de tot nouă și frumoasă, și vrednică de a fi urmată pretutindenea. Junele Emilian Breazu de acolo a cumpărat pe seama sfintei biserici un rind de vestminte frumoase preoțești, cu 35 fl. pe care le-a dăruit întru cinstea scumpilor nostri martiri, spre a fi pomeniți la liturgie până când vor scăpa din închisoare!

Foarte frumoasă faptă.

Asta ne bucură și mai mult.

Dee D-zeu ca în curînd să auzim că sfintele noastre locașe, strălucesc de bogăția darurilor prețioase: vestminte preoțești, icoane sfinte, prapori, și altele, date în același scop, care apoi și peste zeci de ani, și peste veacuri chiar, să le pomenească credincioșilor, de acei eroi ai neamului românesc, cari au zăcut în închisoare, căzînd jertfa curagiului lor în lupta pentru al neamului bine, și să le aducă aminte de zilele lor...

*

— În ziua de 30 Ian., la „Trei sfinți“, bravul poporean Ioan Bugneriu din Cenade cu soția sa Veronica au dat parastas pentru scumpii noștri conducători, cari sufer temniță pentru neamul românesc, ca Dumnezeu sfântul să se îndure spre dînșii și să le țină vieața și sănătatea, ca să se reîntoarcă în pace în mijlocul familiilor și al națiunii.

La parastas s'au pomenit toți cu numele de cătră parintele A. Harșian.

De altmintelea dl părinte Harșian în toată Dumineca și sîrbătoarea îi pomenește pe toți cu numele. În Dumineca lăsatului de carne, ear' s'a dat parastas pentru scumpii întemnițați, de cătră venerabila preoteasă veduvă Motora din Cîmpeni.

— În Buia au dat la 17 Februarie, mai multe femei liturgi întru același scop, ear' alte 15 au luat hotărîrea a da fiecare câte 7 liturgii pentru iubiții din Vaț și Seghedin. Aceste bune creștine Române, sunt: Maria Țițonea, Maria Oprea, Gafia Dan, Ana Oprea, Maria Pascu, Ana Tat, Ana Oprea jun, Rachie Irom, Chiva Muntean, Maria Crăcun, Ana Irimie, Rachie Filip, Paraschiva Popa, Mariuța Florea și Paraschiva Sipot și altele.

— În Bocsig (com. Aradului) a dat la 30 Ianuarie în ziua de trei Ierarchi, Vasile, Grigorie și Ioan, liturgie pentru întemnițați, și îndeosebi pentru cei cu numele Vasile și Ioan, corul pgarilor rom. gr. or. de acolo.

Avram Iancu.

(.) Cu numărul din urmă al foii noastre din anul trecut, am încetat publicarea mai departe a listelor sosite la noi cu sume pentru fondul „Monumentului lui Iancu“. Sînt două luni de atunci, și pe mulți dintre adunatori și dăruitori 'i-a cuprins un fel de nedumerire din pricina nepublicării listelor, și foarte mulți au dat năvală peste noi cu scrisori întrebătoare, că ce e și cum e de nu mai publicăm listele?

Dăm astăzi lămurirea cuvenită.

O știm cu toții cu ce măsură se împarte dreptatea la noi în Ungaria, din partea celor dela cărma țerii. Ca la noi nicăiri aiurea! Aceea ce este iertat Ungurului să facă, numai Ungur fiind, și reneșterii numai fiindcă zice că e Ungur, n-ți este iertat ție, Românule, Sîrbule și Slovacule, numai fiindcă ești Român, Sîrb ori Slovac! Deși legile nu cunosc această deosebire, căci ce e iertat unuia, ce-tătean al țerii fiind, este iertat și altuia. Pentru stăpînitorii noștri însă legea numai atunci și într'atât e lege, întrucât le vine lor bine la socoteală, încolo sînt eac'așa, niște paragrafi proști puși pe hîrtie, dar' de ei cine să se ție?

Au dovedit-o aceasta cărmuitoarii țerii noastre, și din privilegiul adunării noastre pentru „Monumentul lui Iancu“.

Nainte de ce noi am fi început colecta pentru Iancu, începuseră ei, Ungurii, una mare pentru Kossuth al lor. Toată suflarea ungurească din țeară a fost pusă în mișcare, și dela toți s'a strîns, și s'a strîns mult: la două milioane de florini! Pentru a se aduna însă, nu s'a cerut îngăduință dela nimenea, ci cine a vrut a adunat. Foile din Pesta, fiecare deschisesse colecta sa și se întreceau în strîngere. Nici unui adunător nu 'i-s'a clătit un fir de pîr din cap, decât că a fost încărcat cu laude, ca fiu credincios al neamului seu.

Așa fiind, am pornit și noi adunarea pentru al nostru erou, Iancu, tot fără a cere mai nainte îngăduință dela slujbașii unguri, mai ales știind că nu ni-ar da, și am mers înainte. Ce li-s'a iertat lor, de ce nu și nouă? Așa aduce cu sine dreptatea! Da, așa aduce; dar' a vorbi de dreptate în Ungaria, înseamnă acuși a-ți da atestat că nu-ți cunoști țeara și oamenii dintrînsa. Fiind vorba de noi, s'a gătat cu dreptatea.

Ne-am trezit deodată cu știri, sosite întăiu din Bănat, că solgăbiraele au început a chema la sine pe adunatori, a-i întreba despre adunare, și a-i pedepsi cu închisoare și mari pedepse în bani, uneori de două-trei ori mai mari ca suma ce au adunat-o și trimis pentru Monument. Despre vre-o 15—20 de întemplări de acest fel avem știre, pedepsiri făcute sub cuvînt că trebuia întăiu cerută slobozenie. apoi să se adune bani.

Cei luați la întrebări s'au purtat foarte brav, dar' noi totuși ni-am oprit cu publicarea listelor mai departe, avînd aci vre-o 200, căci, ni-am zis, de ce să-i mai dăm noi înșine pe oamenii noștri, și încă pe cei mai buni, cari ne-au ascultat și au adunat, de ce să-i dăm noi înșine în ghiare acestor zbiri nemiloși și nedrepti? Și am așteptat să vedem ce desvoltare ia mai departe lucrul?

Am mai prins veste și de alte pedepsiri și am văzut pornirile contra celor ce au adunat pentru tombola din București, și ni-am zis: *Să cruțăm, măcar cât mai putem!*

Dar' fiindcă noi tot trebuie să dăm seama despre banii sosiți aici în acest scop, am hotărît: *se publicăm numai atîta, că de unde câți bani ni-au sosit, fără a spune cine ni 'i-a trimis și dela cine adunați. Adunătorii vor fi apoi buni, a-și da înșiși seama celor dela cari au adunat. Noi adevărim numai sosirea aici a sumei.*

Ce fel de argat s'e-ți fiu?
Numa 'n brațe s'e te țiu!
S'e-ți fiu argat cu credință
S'e mă culci pe piept la țîță;
S'e-ți fiu ziua de-alergat
Și noaptea de desmierdat!..

Atăta gingășie și dulceață și tinereță în această poezie! Dar' sînt altele și mai frumoase! Sînt însă greu de cetit, scrise fiind în felul cum le rostesc Moldovenii. Eată, de pildă, cum e scrisă în carte, poezia de mai sus:

„Cînd îț vād cheptu spalāt
Și margianu ravarsat
Pi chept, pi țîți lasat,
M'asi točni la tini argat.
Ci feli di argat si-ț ciu?
Numa 'n brați si ti țiu.
Si-ț ciu argat cu credinți,
Si mă culci pi chept la țîțî,
Si-ț ciu dziua di-alirgat
Și noaptea di dismierdat!..

adeacă chept în loc de piept; ciu în loc de fiu; pi în loc de pe, și altele. De altfel dacă te-ai deprins odată cu cetitul lor, merge ușor, și poeziile sînt de toată frumuseța!

Nr. 4.

„Poesii“ de Nicu Gane,

formează volumul al patrulea al colecției. Dl Gane e unul dintre scriitorii cei mai strguincioși ai anilor 1860—70, când sîrmana noastră literatură abia se năștea. Poesiile d-sale sînt bune, dar' azi, cînd avem pe Eminescu, Coșbuc, Alexandri, ele abia mai mulțumesc pe cei deprinși cu acești poeți cu limbă dulce, gîndiri adânci și luminoase și versuri bine închegate. Din bibliotecile populare însă nu se cade să lipsească nici poeziile domnului Gane, ca să le aibă cel-ce ar dori totuși a-l cunoaște.

Nr. 5 și 6.

„Poesii“ de Logofetul Costachi Konaki,

două volume, I. și II. Sînt lucrări literare, cari se cade să le avem în bibliotecile școlare, ca material de studiu (învățetură, cunoaștere). Mari minunății însă nu prea aflăm în ele. Sînt cam ca ale lui Gane.

Nr. 7.

„Poesii“ de Mihail Eminescu.

Despre acestea, credem aproape de prisos a mai vorbi. Eminescu, o știe asta fiecare om ce cătuși de cât a dat cu nasu prin cărți, este cel mai mare poet al nostru întru cîntarea simțimentelor inimii! A fost o inimă mare acest om, și dar înalt a avut dela D-zeu, de a-și pute întrupa în forme frumoase, în versuri neajunse și neîntrecut de dulci, ale sale gingașe și adânci simțiri! Îndeosebi tinerețul rămîne vrăjit de dulceața versurilor lui, căci nimeni ca dînsul n'a știut mai frumos și mai străbătător la inimă, să cînte dragostea!... În volumul acesta al colecției Șaraga, întăiele vre-o 40 de pagine sînt cevași mai slăbuțe, fiindcă au băgat în ele lucrările din copilărie ale lui Eminescu, de aci încolo însă se încep cele mai strălucite pagine de poezie, pe care le poate arêta literatura noastră națională. *Nu e Român acela, de pe masa căruia va lipsi această carte!* — mai ales acum cînd se poate avê așa de ieftin, de unde pînă

Eată acum de unde cât ni-a mai sosit, afară de sumele publicate până la numărul 50 al foii noastre din anul trecut:

Suma din urmă, din nr. 50 al anului trecut:
2407 fl. 48 cr. și 223 lei, 50 bani. r.

În **Octomvrie** anul trecut, ni-a sosit:

Din *Petea* o listă cu 2 fl. 21 cr. Din *Igrîș* o listă cu 3 fl. 80 cr. Din *Iarcoșiu* una cu 4 fl. 10 cr. Din *Vințul-de-jos* una cu 4 fl. Din *Țeghea* o listă cu 3 fl. 65 cr. Din *Têrnova* una cu 2 fl. Din *Lunca* una cu 4 fl. 79 cr.

În **Noemvrie** a. tr. am primit:

Din *Srediștea-mică* o listă cu 3 fl. 10 cr. Din *Febel* una cu 3 fl. 50 cr. Din *Aciliu* una cu 7 fl. 81 cr. Din *Almașul-mare* o listă cu 5 fl. 25 cr. Din *Valea-Dosului* una cu 3 fl. Din *Ciclova-Montană* una cu 10 fl. 84 cr. Din *Șepreuș* o listă cu 10 fl. 10 cr. Din *Bistrița* una cu 8 fl. 77 cr. Din *Sângeru-de-Câmpie* una cu 8 fl. 88 cr. Din *Blăjel* o listă cu 5 fl. Din *Gârbova-inferioară* una cu 5 fl. 84 cr. Din *Têrnova* una cu 4 fl. 31 cr. Din *Streza-Cârțișoara* o listă cu 9 fl. 13 cr. Din *Gladna-română* una cu 3 fl. 40 cr. Din *Folia* (și *Zsebely*) una cu 11 fl. Din *Moldova-nauă* o listă cu 10 fl. 10 cr. Din *Sebeșul-superior* una cu 1 fl. 55 cr. Din *Cubin* una cu 18 fl. 30. Din *Roșia* (com. Sibiiului) una cu 4 fl. 66 cr. Din *Beiuș* dela un student una cu 3 fl. 10 cr. Din *Calbor* (Blaj) o listă cu 4 fl. 75 cr. Din *Cacova* una cu 12 fl. 85 cr. Din *Moniom* una cu 5 fl. 11 cr. Din *Seliște* (l. Sibiiu) una cu 4 fl. 45 cr. Din *Hateg* (și *Bărești*) una 7 fl. 55 cr. Din *Abrud* o listă cu 10 fl. 70 cr. Din *Rachitova* una cu 2 fl. 33. cr. Din *Țelina* una cu 2 fl. 85 cr. Din *Silinghia* una cu 6 fl. Din *S. Veseușiu* una cu 2 fl. 40 cr. Din *Bradul* o listă cu 2 fl. 89 cr. Din *Dealul* una cu 7 fl. 50 cr. Din *Copandul-de-Murș* una cu 2 fl. 70 cr. Din *Turdașiu* (lângă *Orăștie*) o listă cu 5 fl. 10 cr. Din *Ciceu-Giurgești* una cu 3 fl. 40 cr. Din *Gurariului* una cu 18 fl. 74 cr. Din *Galșa* una cu 8 fl. 6 cr. Din *Geaca* una cu 4 fl. 70 cr. Din *Sălcina-de-sus* o listă cu 8 fl. 58 cr. Din *Febel* una cu 15 fl. 65 cr. Din *Rușcior* una cu 3 fl. 23 cr. Din *G.-Simand* o listă cu 20 fl. Din *Arad* una cu 17 fl. 50 cr. Din *Fertof* una cu 14 fl. 5 cr. Din *Mercina* una cu 9 fl. 20 cr. Din *Leșnic* o listă cu 7 fl. 30 cr. Din *Stragia* una cu 4 fl. 10 cr. Din *Rășinari* una cu 13 fl. 55 cr. Din *Poiana* (l. Sibiiu) una cu 22 fl.

Din *Coșna* (în Bucovina) o listă cu 9 fl. Din *Partoș* una cu 9 fl. 70 cr. Din *Rusu-superior* una cu 5 fl. — Din *Craiova* (în România) dela studenții de acolo, 15 lei. Din *Murș-Oșorhei*, o listă cu 21 fl.

În **Decemvrie**, am primit:

Din *Valeapai* o listă cu 5 fl. 80 cr. Din *Hălmagiu* una cu 1 fl. 40 cr. Din *Mănăstur* una cu 2 fl. 30 cr. Din *Șura-mare* una cu 5 fl. 6 cr. Din *Turnișor* una cu 2 fl. 70 cr. Din *Ticvanul-mare* o listă cu 51 fl. 47 cr. Din *Câmpuri-Surduc*, una cu 5 fl. 84 cr. Din *Lăscud* una cu 3 fl. 50 cr. Din *Certege* o listă cu 11 fl. 40 cr. Din *Offenbăia* una cu 6 fl. 60 cr. Din *Budapesta* o listă cu 50 fl. Din *Bunțint* una cu 5 fl. Din *Maier* una cu 6 fl. Din *Coșteiu* una cu 15 fl. 70 cr. Din *Bucium-Muntari* una cu 9 fl. 80 cr. Din *Roșia-Abrudului* o listă cu 4 fl. 10 cr. Din *Orșova* una cu 3 fl. 60 cr. Din *Felső-Szék* una cu 1 fl. 90 cr. Din *Corbu* una cu 7 fl. Din *Guravale* o listă cu 4 fl. 40 cr. Din *Pesac* una cu 10 fl. Din *Zeldiș* una cu 5 fl. 5 cr. Din *Lancrăm* una cu 11 fl. 77 cr. Din *Ghichișul-de-sus* o listă cu 13 fl. 50 cr. Din *Mocod* una cu 8 fl. Din *Ciuta*, dela un domn, 2 fl. Din *Doman* o listă cu 2 fl. Din *Retșdorf* una cu 2 fl. 20 cr. Din *Borberek* una cu 2 fl. 30 cr. Din *Ferwin* o listă cu 4 fl. Din *Sinaia* (și *Brașov*) una cu 23 lei și 1 fl. 20 cr. Din *Daia-Săsască* una cu 3 fl. 5 cr.

Suma întregă adunată până acum:

3130 fl. 25 cr. și 261 lei, 50 bani.

T. Liviu Albini, dătător de samă.

Din legile noastre.

— Legea despre economia de câmp. —

Cap III.

Despre prăsirea vitelor.

(Urmare.)

§. 27. Dacă într-o comună nu sînt atâtea femeiuște (vaci, iepe, oi), cât să se plătească a ține un mascul pe seama lor, s'au că sînt astfel de stări deosebite, că ținerea unui mascul ar fi împreunată cu deosebite greutateți, atunci i-se poate îngădui ca să se întovărășască cu altă comună spre acest scop.

§. 28. Pentru vizitarea masculilor (tauri, armăsari, berbeci) în fiecare cerc administrativ (jărășbirime) se va așeza o comisie agronomică (care să aibă grijile cultivării pămên-

tului și a vitelor.) În privința așezării a acestor comisii, și că ce au ele de făcut, hotărăște ministrul de agricultură.

§. 29. Masculii comuni (obștești) numai atunci se pot folosi, dacă au fost vizitați de comitetul agronomic al cercului, și au fost aflați de buni pentru vremea pe care se pun. Despre vizită și hărnicia animalului, stăpânul va cere un atestat. Dacă masculii n'au fost aflați harnici pentru prăsire, se vor opri dela aceasta pentru o vreme oare-care, ori pentru totdeauna, și în felul acesta din urmă, se va rîndui și curățirea lor. În contra hotărîrii comitetului cercual, se poate apela la instanța a doua, în contra hotărîrii căreia apoi, nu se mai poate apela. Comitetul cercual n'are nimic cu masculii din rezervă, ținuți din partea statului.

§. 30. Dacă numărul masculilor folosiți în obște, e mai mic decât cere legea, s'au dacă prin lăpădare din ei, ar scăde de n'ar mai da numărul recerut, comuna e datoare a îngrijii de întregirea numărului încă la începutul vremii când începe folosirea lor.

§. 31. Fiecare e în drept să folosească masculii după plac, pentru femeiușcele sale, s'au a acelora care stau în slujba sa, pentru a pute însuși împrumuta masculii și altora, străini, trebuie să aibă îngăduința dela comitetul agronomic.

Cap IV.

Despre însemnarea hotarului averii.

§. 32. Hotarul averii de pămên, trebuie însemnat în chip vădit pentru toți. Dacă hotarele averii le formează riuri, părăe ori alte semne firești, nu mai e lipsă și de alte semne.

§. 33. În privința însemnării hotarelor averii, mai marii sînt chemați a aduce rîndueli lămurite în cel mult un an dela ridicarea la putere a acestei legi.

§. 34. Neînțelegerile ce s'ar ivi cu privire la reînnoirea ori repararea semnelor, se judecă de primăria comunală. Ea încearcă împăcarea părților certate, dar' dacă nu isbutește, îi îndrumă la instanța întâie administrativă, care după-ce a ascultat părțile neînțelese și pe oamenii pricepători, ori la nevoie, după-ce a eșit chiar la fața locului, aduce hotărîre, în toate împregiurările însuși are să țină neschimbată, timp de un an, averea din pricină. În contra hotărîrii aduse de instanța asta administrativă (solgăbiru), nu se poate apela tot pe aceeași cale, se poate însuși trece pîra pe calea judecătorească, dacă unul ori

aci costa câte 2—3 fl. — Cei-ce n'ar fi avînd-o încă, să nu întărzie a 'și-o cumpăra, spre onoarea lor înșiși!

Nr. 8.

„Nuvele“ de *Sofia Nădejde*.

În volumul de nuvele al d-nei *Nădejde*, vom da peste frumoase și mai ales indiuștoare bucăți literare. Cele mai multe sînt chipuri luate din viața oamenilor, a căror parte în lume a fost — suferința. Fiecare nuvelă întărește în cetitorul cu inimă, simțământul de milă față de prigoniții de soarte, și dorința par'că de a le ajuta după putință unde-i întâlnim și vedem. În unele nuvele sbicue cu măiestrie moravurile rele, necredința femeii spre pildă. În „*Căpitanul Stănilescu*“, te umple de ură față de necredincioasa și nevrednica lui soție, din pricina căreia el, din căpitan și om cinstit, ajunge nebun și muncitor cu palma pe la ușile oamenilor! Cartea e vrednică de a fi cumpărată, făcîndu-ți plăcere cetirea ei și bune învățături putînd scoate dintr'însa.

Nr. 9.

„Nuvele“ de *Al. Vlahuță*.

A. Vlahuță e unul din cei mai buni poeți români viețuitori astăzi. A scris poezii și nuvele. În nuvelele lui este tot așa de poet, ca și în poezii. Scrie foarte bine. Pe fiecare pagină întâlnești chipuri și asemănări isbitor de frumoase și noue. Cuvintele lui străbat la inimă și ici te înveselesc, dincoala te indiușează, ear' peste tot mai mult te indiușează și el, decât învesește. Descrie și dînsul multe patimi și suferințe de ale oamenilor, tocmai ca cetindu-le să le poți mai bine cunoaște și să te știi teri de ele. Cartea e foarte vrednică de a fi cumpărată.

În numerii viitori vom urma mai departe cu dările de seamă și asupra celorlalte cărți tipărite, sîlindu-ne a fi cât numai să poate de drepti în judecarea lor. Deocamdată însemnăm încă numai atât, că toate se pot ave dela „Institutul Tipografic“ din Sibiiu, pentru câte 50 cr. una, și bani de postă, trimiș înainte.

Prier.

Poesii populare.

Din Bucium-Cerb.

Auzite dela *Iudita Todea*.

Cucule de pe cetate
Spune-i mândri săcătate
Că de mine n'are parte,
N'are parte că-s departe,
Cucule de pe hinteu
Spune la drăguțul meu
Că mie nu mi de el
Cum nu-i lupului de miel,
Mie nu mi la inimă
Cum nu-i tină la fîntână.

Amărită-'s, Doamne, tare
C'a crescut Murșul mare,
Nu pot merge la badea
Că s'a tulburat apa...
Crișule! Murșule!
Nu 'nvolba nu tulbura
Că-i badea pe matca ta
Și mă tem că s'a 'neca,
De cât badea să se 'nece
Mai bine Murșul sece!...

altul nu-i mulțumit cu hotărîrea instanței administrative, și cere dela judecătoria îndreptarea nemulțumirii, în timp de 30 de zile. Dacă în aceste 30 de zile nu s'a pornit pira pe calea judecătorească, semnele sînt a se ridică în felul hotărît de instanța administrativă.

În contra hotărîri instanței administrative în ce se țină de chipul punerii semnelor, s'au la cheltuelile ce sînt a se purta de obște când punerea semnelor se face în comun, — se poate recura și pe cale tot administrativă, dar' hotărîrea instanței a doua nu se mai poate schimba.

§. 35. De ridicarea și păstrarea semnelor se îngrijește primăria comunală, și ea are drept să pună semne, pe cheltueala stăpînului averii, la acele locuri ale lui unde semnele nu s'au pus, ori s'au stricat, și el nici după 15 zile dela provocarea ei (a primăriei) nu le-a reînnoit ori pus însuși.

Cum lucrează ei!

În *Verșet* (Țeara-Ungurească) de vr'o 10 ani este înființată o așa numită „Tovărășie pentru răspîndirea culturii“, pe când în faptă e o tovarășie pentru *ungurizarea* nemaghiarilor din apropiere, căci după a lor pricepere, cu aceea că te-au făcut să zici că ești Ungur, apoi ești totodată și om „cult“, luminat, cât strălucești de luminat, ca un soare — din gura cortului! Dar' vorbă e că ei lucrează în ruptul capului întru ungurisare.

Tovărășia asta dela *Verșet*, în cei zece ani de viață, a întemeiat și întreținut școli de învățat limba ungurească pe seama oamenilor trecuți din școală, a pus la cale petreceri pline de duh unguresc; pe școlarii nemaghiari care au arătat spor în limba ungurească, 'i-a ajutat cu stipendii și cu cărți de școală; a ajutat teatrul unguresc de-acolo, — dar' cea mai mare grijă a pus-o pe *negotul cu copii!* Eată cum: Oamenii tovarășiei au alergat prin satele *române, sârbe, nemțești* din giur, și au luat de unde numai au putut căpăta, copii de pe la oameni sēraci, și 'i-au instrăinat bine-bine de p-

rinții lor, trimițându-i pe pusele Ungariei, ca copii căpătați, primiți de Unguri sterpi, care îi cresc și fac din ei apoi Unguri! În cei 10 ani de când viețuește tovarășia din vorbă, *nu mai puțin ca 300 de copii Români, Sârbi și Germani* au fost luați de ea și trimiși așa pe pustă spre a fi crescuți din ei *Maghiari neaoși!*

Eată, fraților Români, cu câtă ne-bună străduință și dragoste de neam lucrează acești oameni, pentru sporirea nației lor și sărăcirea celei a noastre!

Invinuiri și desmințiri.

În timpul din urmă ni-s'au întemplat mai multe lucruri ce nu ni-au plăcut. Și adevărat anumiți cetitori ai foii noastre ni-au trimis vești de prin părțile locului, în care negresc pe unii ori pe alții, pe preot, pe învățător, ori pe alți țerani fruntași, învinuindu-i că sînt slabi Români, că nu-'și plinesc datorințele, și altele. Ear' la urma urmelor a reușit că scriitorul veștii au făcut aceasta numai ca să-'i năcăjască și să-'și ridice nițel de cei atacați, cu care trăește în dușmănie. Firește noi d'aici nu putem intra în inima și sufletul nici unuia dintre cei-ce ne trimit vești, ca să vedem de e curat adevăr ce ne spun, ci credem scriitorului, în bună credință că el cu suflet curat și ca om cinstit ni-a scris ce ni-a scris, — și-'i publicăm știrea. Ne supără însă, când la știrea publicată ni-se trimite câte-o desmințire de zeci de ori mai puternică ca învinuirea, dovedind că n'a fost adevărat ce am publicat.

Așa ni-s'a întemplat să atingem (nr. 4 al „*Foii Poporului*“), pe temeiul scriselor unui țeran, pe dl învățător *Iuliu Vuia* din Comloș, un învățător foarte harnic și bun Român, dar' spunându-ni-se un rău despre dînsul ca *naționalist*, noi 'l-am însemnat, *căci noi nu crutăm pe nimenea care ca Român nu-'și face datorința!* A eșit însă la iveală că vestea n'a fost decât o isbucnire a dușmăniei ce o are cel-ce ni-a trimis vestea, față de dl învățător, și noi, firește cu bucurie, am publicat desmințirea.

Acum mai nou, ni-s'a întemplat de am atacat (în nr. 6 al foii) pe dl preot *Michail Păcățan* din *B.-Comloș*, tot pe temeiul scrisorii unui țeran, și spre neplăcuta noastră mirare,

ese la iveală același lucru: preotul a fost atacat pe nedrept, din răutate.

Însemnăm încă, că atât despre unul cât și despre altul, am publicat *abia doar' a zecea parte* din ce ni-s'a trimis! Ni-se păreau prea deochiate știrile, și le-am ciontat cât de mult, dar' tot au rămas destul de vătămătoare, nefiind nici atîta adevărate.

Dl *Păcățan* în fața învinuirii d-sale, ne trimite copia de pe protocolul comitetului parochial, ținut la 6/18 Febr. a. c., din care aflăm, că între altele, președintele M. Păcățan a arătat comitetului „*Foia Poporului*“ nr. 6 din estan, în care la cronică e atacat, și a rugat pe comitet să arete el adevărul. Comitetul fiind de față 9 membri, declară, că ce s'a scris despre dl preot e un neadevăr, și lucru a stat așa, că corul ținînd odată instrucție, (învățatură) cu vorba, vre-o 5 coriști, în frunte cu *Iulian Popescu*, ar fi intrat în școală, unde învățau și au început a cânta *Doina lui Lucaiu*, și deși 'i-au rugat ceilalți coriști, vre-o 40, să tacă, ei n'au voit, cîntînd și mai departe în ciuda lor. Atunci a fost chemat dl preot *Păcățan* ca președinte al corului, să-'i îndrume la rîndueală. Așa a venit dl preot și li-a spus că nu-'i iertat să cînte nimic, fie chiar și *Doina lui Lucaiu*, sub durată prelegerilor (învățămîntului), căci prin asta tulbură învățarea.

Asta e numai prea firesc, ear' corespondentul ne scrie că eată preotul lor e contra cîntării *Doinei lui Lucaciu*, — și noi mirați de asta, am publicat știrea.

În fața acestor *invinuiri și desmințiri*, noi deocamdată nu le luăm în nume de rău celor-ce ni-au scris, — le atragem însă luarea aminte, că nu e frumos a se folosi de bunăvoința noastră ca redacție, și a ne trimite vești neadeverate. Foia nu e un instrument de care să te folosești pentru a-'ți răsbuna pe nimenea. Fiecare când ne scrie, să se desbrace de ori-ce patimă și numai ce e foarte adevărat să ne scrie. Să nu tîlmăcească noima unei fapte altfel, decum ea a fost.

De astă-dată nu-'i descoperim pe corespondenții ce ni-au tras oare-cum pe sfoară, de aci încolo însă, când se va mai dovedi că cineva neadevăr ni-a scris, îl dăm cu numele în foaie. De aceea, tot cel-ce ne scrie, să aibă și curagiul de a primi răspunderea și urmările pentru ce ne scrie. Mai bine și mai frumos e, ca cel-ce are curagiul a sbiciui pe cineva pentru cutare păcat național al seu, să aibă și curagiul a-'și pune numele sub vestea ce o trimite, — ca o chezeșie a adevărului. Dacă însă unul și altul nu vreau să-'și pună numele, din o socotință ori alta, noi nu 'i-l vom pune, dar' ni-'l însemnăm noi.

E frumos și bine să fim chiar aspri unui față de alții în judecarea ținutei noastre naționale, dar' să nu fim nedrepti și mai ales să nu aducem foaia în neplăcuta stare de a nedreptăți ea pe unul ori altul dintre frații noștri!

CRONICĂ.

Noilor abonați. Mulți, partea cea mai mare, dintre abonații noștri cei noi, nu au primit numerii 1, 2, 3, alții și 4 din foaie, — aceasta din pricina că numerii se tipăriseră numai cu puțin mai mulți de câți abonați erau. Cări veniau mai târziu nu-'i mai puteau primi. Acum nu mai avem de loc numerii 1, 2, 3, 4. Pe iubii abonați însă, cari n'au putut primi acești numerii, deși nu din vina noastră, că de trimiteau de vreme banii, tipăream și pentru ei, — îi vom răsplăti în decursul anului în alt chip oare-care, pentru numerii ce nu 'i-au primit. Administrația „*Foii Poporului*“.

Altele

culese de *Michail Candrea*.

De-ar fi cerul de hîrtie,
Totuși nu s'ar pute scrie
Al meu bine din junie
Și-al mîndruții din fetie!...

Pagubă, mîndro, de tine
Că nu ești în sat cu mine,
Pagubă de Dumnezeu
Că nu ești în satul meu,
Să fii, mîndro 'n sat la noi,
Nu te-ași da pe patru boi,
Fie boi cât niște smei
Nu te-aș da, mîndro, pe ei.

Cine trece pe sub sat?
Trece badea fermecat,
Dar' cine 'l-a fermecat?
O fetiță din cel sat,
Cu tină dela fîntână
Să nu mai aibă odichnă,
Și cu floare de cicoare
Să se uște pe picioare.

Marelui patriot V. A. Urechia.

Român de viață mare
Erou ne-obosit,
Urechia, este astăzi
De-un neam întreg iubit,

Căci el cu bărbăție
S'a pus apărător
A luptei, ce o duce
Un împilat popor.

Brav Ligei președinte
Mult face pentru noi,
Și luptă să ne scape
De-atâtea mari nevoi.

Cu naltă 'nțelepciune
La Haaga a vorbit,
Cât lumile străine
Cu rostul le-a uimit.

Să-'l fericească Domnul
Și mulți ani să ni-'l ție,
Și munca lui de roade
Încununată fie!...

Șeica-mare, Ian. 1895.

Zaharie Dobrota, juno.

Teatru românesc în Sibiu. Marția viitoare, în 21 Februarie v. (5 Martie n.), se va juca, în Sibiu, o piesă teatrală, de către o trupă de tineri și domnișoare de aici. Piesa ce se va juca se chiamă „Bustul”, comedie franțuzească, care a plăcut foarte mult și în Viena unde a fost jucată în teatrul împărătesc. În piesă vin înainte următoarele figuri: *Madam Michaud* (cetește *Mișo*), în chipul căreia va juca domnișoara *Letiția E Roșca*; *Victorina*, fiica ei, în chipul căreia va juca d-șoara *Lucreția Popescu*; *Daniel Perin* (cetește *Peren*), sculptor, (cioplitor de chipuri din marmoră), pe care îl va juca dl *Ioan Russu*; doi tineri baroni: *Marsal* și *Des Tournois* (cetește de *Turnoa*), în chipul cărora vor juca dnii *Emil Borcea* și *Ioan Moța*; *Alfonsina*, sora baronului *Marsal*, pe care o va juca d-șoara *Elena Cuntan*; *Risotto*, flăcău tânăr, ajutor al sculptorului *Perin*, va fi jucat de d-șoara *Agnès Cristea*; *Dominic*, servitorul *Madamei Michaud*, jucat de dl *Il. Banciu*; *Georgette*, servitoarea *M-meii Michaud*, jucat de d-șoara *Aurelia Henzel*; — și un servitor străin. Sufler: dl *Ioan Dolean*.

Piesa se va juca în teatrul orașenesc. Începutul la 7 ciasuri seara. Prețul de intrare: loge, dela 2 fl. 50 până la 6 fl.; de persoane locul I.: 80 cr.; locul II.: 60 cr.; locul III.: 40 cr., locul de stat 30. Galerie 20 și 30 cr.

Venitul e menit pentru scop de binefacere.

Invitări nu se fac; sânt poftiți însă prin aceasta toți doritorii de a sprigini lucrurile frumoase românești, a lua parte în număr cât se poate de frumos.

Teatru și concert. Din Vișag ni-se serie, că la 17 Februarie a fost acolo o frumoasă petrecere, care a încântat mult pe poporul român. Zece tineri plugari, la îndemnul țeranului *G. Bellu jun.* au învățat și au dat un teatru cu concert, anume în următorul șir: dl preot *Iancu* a deschis producția prin o vorbire despre „zilele trec, zilele vin; năcazurile vin, năcazurile trec!”... S'a cântat apoi „Deștept-te Române” de corul concertanților; „Șoldan Viteazul” de *Alexandri*, predată de *Iosif Sfircoiu*; „Doina lui Rațiu” cântată de cor, „Moș Martin”, poezie declamată de *Ioan Isgorean*; apoi s'a jucat piesa teatrală „Nunta Țărănească” de către *Ioachim Pobega*, *Traila Belu*, *Iosif Sfircoiu*, *Ioan Isgoreanu*, *Nicolae Pobega*, *Ioan Țeranu*, *Petru Belu*, *Nicolae Bogdan*, *N. Milan*, *Ioan Căprariu* și *Ioan Micșia*. După asta s'a declamat „Constantin Mamuca” de frații *Trailă* și *Petru Belu*; apoi „Călca Române” cântat de cor; și în sfârșit, „Doi căsătorii” declamat de *Iosif Sfircoiu*. Toate au reușit spre deplina mulțumire a celor de față. Când s'a cântat „Doina lui Rațiu” tot poporul fără de de a l-se fi atras din partea cuiva luarea aminte spre aceasta s'a ridicat în picioare și cu lacrimi în o asculta cu multă evlavie, ca pe o sfântă rugăciune! A urmat apoi jocul care a ținut până în ziori de zi. Spre încheiere am să le zic țeranilor ca să meargă tot cu această rîvnă pe calea apucată, aducându-și aminte de poezia: „Până când, o Bănățene, ride-or, ride-or dușmanii de voi?” *Un plugar bătrân.*

Din Sebeșul-săseșc se scrie „Tribunei” că balul ce s'a dat acolo la 9 Februarie n. avut o îmbucurătoare reușită. Afară de inteligența română a fost în număr foarte mare și inteligență germană (Sași). „La Leul de aur”, în sala cea mare, care întru nimic nu stă înderțul salei dela „Gesellschaftshaus” din Sibiu — și-au petrecut cu toții în cea mai bună înțelegere până în ziua albă, ducând cu sine cele mai plăcute aduceri aminte. Doamne străine ni-au spus că la multe baluri

au luat parte, dar' bal unde să-și petreacă atât de bine încă n'a fost, ca și balul românesc din Sebeș. Vrednicia este a celor 10 tineri, care s'au pus în frunte. În pauză (vremea de odihnă) s'au cântat tot cântări românești, între care amintim: „Deșteaptă-te Române”, „Doina lui Lucaciu” și „Hai să dăm mână cu mână”. Vorbirile încă n'au lipsit. Cu deosebire cele pentru martirii noștri au fost foarte numeroase. Au fost și vre-o 10 doamne și d-șoare îmbrăcate în costum (port) românesc. Onoare lor!

Zăpadă și viscole mari în România. În foile din București aflăm că în România a fost un viscol mare săptămâna trecută. Firele telegrafice, abia de curând reparate, lângă București, au fost din nou rupte de viscol. Un tren care pornise la Ițcani s'a oprit la Buzău. Un tren care a pornit dela București spre Călărași s'a înmoliat lângă gara Sărulești. Cel care trebuia să soterscă în aceeași zi la București s'a înmoliat în Lehliu. În partea de sus a Moldovei a căzut zăpadă ne mai pomenită de mare. Ea are o înălțime de 5 metri!

Prigoniri și pedepse. Vineri în 10 Februarie au fost citați la fibirul din Ienopolea preotul *Avisalon Țurca* și economul *Ioan Săbău* din *Bêrsa* (c. Arad), pentru colecta lui *Avram Iancu*. La ascultare amândoi s'au purtat cum se cade. Preotul a spus fiibireului să facă asemănare între *Iancu nostru* și *Kossuth* al lor și să-și spună cum se vine că ei în dragă voie pot să adune pentru *Kossuth* ear' noi să fim pedepsiți pentru-că adunăm pentru *Iancu*? *Fibirul* a răspuns aruncând pe fiecare o gloabă de câte 10 fl. *Piritorul* a fost aici judele din *Bêrsa*, un Român-lăpădătură. Păcatele lui să-l ajungă!

Un protopop—mare domn! Din *Bistrița* ne trimite țeranul *Pavel Beudeanu* o plânsoare contra protopopului gr.-cat. *Szilași* de acolo, care nu voește să-și împlinescă datorințele lui oficioase, ori dacă chiar face ceva, face numai lucru de jumătate, mai mult ca în batjocnă. Așa, spre pildă, numitului țeran i-a murit singura copilă ce o avea, și a poftit pe *Măria-Sa* dl protopop să i-o înmormenteze. Dînsul a venit și în trei patru vorbe i-a suflat prohodul, fără vorbire, fără iertăciuni, cum se obicinuește spre mângăierea intristaților părinți, — fără nimic! Dar' asta poate tot i-ar mai ierta-o, însă nu-i poți ierta scandalul, că la mijlocul drumului, oprind convoiul, a rostit încă câteva cuvinte, apoi luându-și din grumaz epatrafirul și dându-l crânicului, a zis oamenilor să meargă cu D-zeu, ear' dînsul s'a băgat la o casă din capul uliții. Nu știm după-ce tipic face protopopul *Szilași* îngropăciunea în felul acesta, dar' poporul din *Bistrița* ar trebui să-și facă și el un tipic anume pentru dînsul, după care să-l joace arătându-l mai marilor sei, și după care să-i plătească. Să nu lase să fie batjocorit de nimenea, fie străin, fie și protopop de ai noștri!

În Bocșa-Română s'a dat la 30 Ian. un concert cu joc din partea corului vocal de acolo și a reușit bine. A avut un venit curat de 60 fl. 94 cr., care s'a predat epitropiei parohiale spre mănuire, ca ajutor fondului școlar gr.-or. A fost de față multă inteligență din loc și giur.

Spornică. Din *Săcătură* ni-se scrie, că femeia lui *Scrob Toader* de-acolo, nainte de asta cu doi ani, a născut doi fii deodată, ear' în luna asta a născut trei feciori deodată. Și coplii și muma sânt sănătoși. Harnică mamă!

R Î S.

La poliție.

Pentru ce-ai furat găinile Țigane?

— *Eu nu m'am dus să fur găinile.*

Atunci ce-ai căutat la coteț?

— *Am crezut că sînt — găște!...*

De *M. Cătin. Sadu.*

*

Un om a prins boii la car și voia să plece după lemne. Lăsând poarta deschisă, boii au eșit cu carul din curte. Băiatul văzînd aceasta fugi în casă și îi zice:

— *Tată, s'au dus boii dracului!*

— *Dute și tu că și eu viu numai să-mi iau sumanul!*

*

La tribunal.

— *Nu mai ai nimic de adăugat pentru apărarea D-tale?*

— *D-le președinte, am mai avut 5 florini și i-am dat avocatului meu.*

*

Învățătorul:

Socotiți că 8 dintre voi aveți împreună 48 de mere, 32 de persece, 56 de pere și 16 pepeni. Ce ar avea fiecare dintre voi?

Școlarul:— Durere de stomac.

POSTA REDACȚIEI.

Bravilor Români din Ormindea (com. Hunca-doarei). Așa fiind dorința D-voastre, în numărul viitor vă publicăm lista!

D-sale P. B. în *Bistrița*. N'am avut ce alege din ele.

Agârbiceanului. Cetește ce am scris în numărul de față sub titlul „Invinuirii și desmințiri”. D-ta încă scrii, dar' i-e frică să subscrii, car' în acest fel nu-ți putem face plăcerea, căci la vreme de lipsă n'avem pe cine da afară. Cine are curagiul de-a biciui un rău, și e bine să-și aibă toți, să aibă și curagiul a sta în față cu acela pe care-l biciue! Acesta e apoi om și Român!

D-sale *Aloisiu Gulin* în *Ticvanul-mare*. Da, vom publica la vremea sa din ele. Mulțumim.

D-sale *Maria Țiglaru* în *Șeica-mică*. Întrebați dela d-șoara *Stănescu*. Noi de-aici cum să știm?

D-sale *Emilia Copane* în *Izvin*. Nu-ți putem da nici o îndrumare. Un om poate trăi perdut chiar și la noi în țară, fără să-și mai poată da de urmă, dar' încă în depărtări, ca în *Grecia*?

Dlui *Iuliu Ioanovici*, inv. *Vărmaga*. Legendele lui *V. A. Urechia* le poți avea dela „Institutul Tipografic” de aici. Costă 1 fl. 50 cr. Volumul II. nu știm să fi apărut.

D-sale B. P. în Gh. „Suferințele noastre” sînt o încercare de versificare nereușită.

Dlui *George Dipse* în *Satnou*. Asupra scrierii numite „Moara din Șișești”, am publicat deja în numărul nostru 50 din anul trecut, o dare de scamă, și așa nu mai putem reveni.

D-sale *Ioan Muntean*, ec. în *Ocoliușul-mare*. E frumos simțământul D-tale național ce l-ai pus în poezia trimisă, dar' ea nu se poate publica, că ai avut proces

Dlui *Tr. H.*, inv. în B. „Pățeniile mălaiului” nu e rea încercare, dar' e prea pe lung și prea neisbutită încă pentru a pute fi publicată. Și-apoi de ce chiar pe „popa” îl sui călare să fugă după el?

D-sale A. B. în B. C. D-ta i-ai spus cuvîntul; cel atacat deasemenea. Privim disputa ca încheiată, căci altfel n'am mai sărși-o de vom da curs patimilor de care pare că sînteți aprinși unii față de alții.

D-sale *Iosif Olariu* în *Sarazani*. Nu putem publica știrea trimisă. Ne e milă de nepriceperea alor astfel de oameni, și nădăduim că le va lumina Dumnezeu mintea. Iartă-i și D-ta, zicînd cu noi: „Iartă-le lor, Doamne, că nu știi ce vorbesc și ce fac!”

Pentru redacție și editură răspunzător: **Ioan Ciocnea**.
Proprietar: **T. Liviu Albini**.

LOTERIE.

Tragerea din 23 Februarie n.

Timișoara: 12 53 40 46 67
 Viena: 28 7 1 39 89

Tragerea din 27 Februarie n.

Brünn: 63 48 85 20 68

În editura „Institutului tipografic“
 a apărut și se află de vânzare

Prăsirea pomilor

de
D. COMSA,

membru în comitetul central al „Reuniunii române agricole“.

Prețul unui exemplar 12 cr.

Tocmai a apărut și se află de vânzare la librăria Institutului Tipografic în Sibiu:

CESTIUNEA NAȚIONALITĂȚILOR
 ȘI
MODURILE SOLUȚIUNII SALE
 ÎN
UNGARIA

DE
AUREL C. POPOVICI.

Prețul 50 cr v. a.
 cu trimitere postală 53 cr. v. a.

A eșit de sub tipar și se află de vânzare la Institutul Tipografic:

AL X-lea PROCES
 AL ZIARULUI

„TRIBUNA“

ȘI
O PREFAȚĂ RETROSPECTIVĂ.

Desbaterile urmate înaintea curții cu jurați în ziua de 17 Martie n. și anume: Discursul de acuzare și replica procurorului Dr. Aurel Lazar. Răspunsul și replica de apărare a dlui I. Russu Șirianul, — precum și articolul incriminat și cererea de punere sub acuzație a ziarului „Tribuna“.

Prețul 25 cr. sau 60 bani.

Cel mai gustos, unicul sănătos și totodată | Unicul sănătos surrogat pentru boabe de cafe, recoscel mai ieftin adăos la boabe de cafe este: | mandat de medici pentru femei, copii și bolnavi este:

KATHREINER

DIPLOM DE ONOARE

1891-1894

8 MEDAILE DE AUR

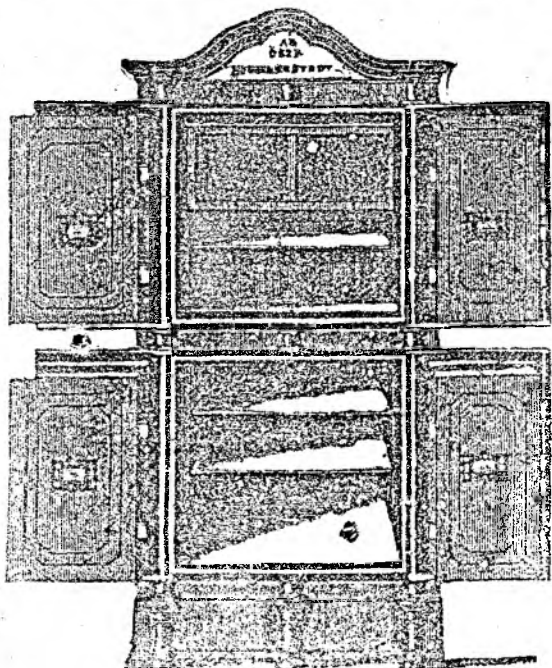
Dare de seamă? Sunt de cerut și de primit numai pachete originale cu ambele „Kathreiner“

CAFÉ DE ORZ KNEIPP.

Cel mai curat produs natural în grăunți întregi. Falsificarea prin amestecături decît darî imposibilă.

În fiecare loc de căpătat: 1/2 Kilo cu 25 cr.

Fabricat în țeară!

Ces. și reg. privil.

Prima fabrică de casse ardelenescă.

Exstând de 12 ani, premiata cu mai multe distincțiuni a lui

A. Géza Öszy,

Quergasse Nr. 39, SIBIU, Hechtgasse Nr. 40.

recomandă

Cassele și casetele sale de fier pentru păstrat bani, cărți și documente

sigure contra focului și spargerii

de construcție proprie a ei și putend fi deschise numai de cumpărătorul însuși. Diferite forme și mărimi, cu prețuri mai ieftine, decât asemenea produse din alte fabrici.

CASSELE

[987] 23—

sunt expuse vederii cercetătorilor în localul fabricii.

Prețuri curente ilustrate se trimit la cerere gratis și franco.

Un băiat,

care voește a învăța mo-
răritul, se primește la

Nicolae Lazar,

[767] 2-3 morar în Orlat.

Institut Tipografic T. L. Albini în Sibiu.

A eșit de sub tipar:

Călinđarul Poporului

pe anul comun

1895.

Cuprinsul: Călinđarul astronomic și bise-
ricesc, cu povețe economice pe fiecare lună. —
Cronologie pe anul 1895. — Genealogia dom-
nitorilor europeni. — Posta. — Corespondența
telegrafică. — Raportul între măsurile nouă și
vechi. — Scara timbrele. Autoritățile biseri-
cești române din Ungaria și Transilvania. —
Văduvele, de Delavrancea. — Moțul și
Domnul, de Ioan Vesa, învețător. — *Eco-
nomic*: Ceva despre stărpirea omidelor; Sirop
de smeură și de cireșe. — *Poesii*: Cu flori
cu ramuri verzi. (Dedicație martirilor noștri)
de P. Dulfu; Lupta vieții, de G. Coșbuc. —
Partea hazlie: Oala cu lapte; Anecdote; Răs-
puns incurcat; Ghicături. — Tîrgurile din
Ardeal, Ungaria, Bucovina și România. —
Inserate.

Numai 20 cr. exemplarul.

Cu trimiterea pe postă 23 cr.

A eșit de sub tipar:

HOMO SUM.

ROMAN

DE

GEORGE EBERS.

Prețul 1 fl. sau 2 lei 50 bani.

Institutul Tipografic în Sibiu.

Institut Tipografic T. Liviu Albini.

Foaie ilustrată pentru familie

„VATRA”,

sub direcțiunea

dilor **I. Slavici, I. L. Caragiale și G. Coșbuc.**

Această revistă ilustrată este dirigeată de unii dintre cei mai aprețiați scriitori români, cu menirea de a oferi onor. public cetitor român, cele mai bune scrieri ale celor mai talentați scriitori români din toate părțile locuite de Români.

Trebuia în sfârșit o foaie, care să ocupe un loc de cinste pe masa fiecărei familii românești.

Nu va fi cruțată nici o jertfă pentru ajungerea acestui scop; grija de căpetenie fiind a nu lăsa să se strecoare în această revistă nimic nepotrivit cu tradițiile neamului nostru și cu moravurile familiei.

Cele mai bune povești, romane, povestiri, poezii etc. originale și alese, vor ocupa primul loc și numai întâmplător în al 2-lea rând traducțiuni. Toate însă în cea mai curată, mai aleasă și mai frumoasă românească.

Artele, știința, recenziunile teatrale și musicale, noutățile literare, evenimentele însemnate, partea variată și humoristică, toate își vor avea coloanele speciale rezervate în această foaie, cu competență și cu onestitate redactate.

Nici vieța casnică nu va fi neglijată: Sfaturi bune din punctul de vedere al educațiunii, higienii, îmbrăcăminte, a traiului economic, felurite îndrumări folositoare economiei casei, vor fi tratate cu multă grijă.

Ilustrațiunile vor fi alese pe cât e cu putință din istoria neamului nostru, copii după tablourile artiștilor noștri și a celor străini, vederi felurite din țeara noastră și de pretutindena unde locuiesc Români.

În aceste condițiuni se va prezenta onoratului public român, foaia ilustrată pentru familie

„VATRA”,

ca un mărgăritor al literaturii noastre naționale, și va apăre de 2-ori pe lună adevă 24 fascicule pe an de câte 4 coale 4° mare, tipărită cu îngrijire pe hârtie velină.

Prețul abonamentului pe un an este:

Pentru Austro-Ungaria: coroane 24. Pentru țerile Uniunii-Latine: fr. 24.

Vânzarea cu numărul: **coroane 1.10** (Austro-Ungaria), **franci 1.10** (țerile Uniunii-Latine).

Subsemnatul vă roagă să primiți cu simpatie apariția acestei publicațiuni românești, și să-i asigurați continuitatea prin binevoitorul d-voastre sprijin, abonându-vă la ea.

Abonamente se primesc și în librăria „Institutului Tipografic” Sibiu, Strada Măcelarilor Nr 21.

Cu deosebită stimă:

C. SFETEIA,

librar-editor. — BUCUREȘTI.

[476] 24-30

„VICTORIA”,

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: ARAD, casa proprie, calea Archiducele Iosif nr. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 80.000.

Depuneri fl. 650.000. Circulația anuală fl. 10,000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la terminul de abdicere.

Darea de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea casei, depuneri până la fl. 1000 se restituesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin postă și se efectuesc momentan după sosirea comandai.

[759] 2-46

Direcțiunea institutului.

Pentru tipar responsabil Iosif Marschall.

ECONOMUL

redactat de I. COSTIN,
preot.

Rugare.

Având de scop compunerea unei statistice despre comerțianții și industriașii noștri, cari se află lucrând de o parte pentru lăfșirea cunoștințelor economice, de altă parte pentru traiul zilnic, am lipsă de toate datele referitoare la aceasta lucrare.

Spre împlinirea lucrării atât de însemnată pentru economia noastră, am în primul loc trebuință de spriginul binevoitor a înțelegerii, fie de ori-care clasă, cât și de ajutorul meseriașilor, încât adecă am lipsă de datele din cari trebuie se compun statistica.

Este, așa cred, sosită vremea, ca cărturarii români, cât și poporul plugar se cunoască clasa mijlocie, timpul însași ne șoptește să nisuim a ne cunoaște, necazurile și luptele chiar și numai a vieții zilnice, ne spune, că trebuie se ne apropiem mai cătră olaltă; ca împrumutat se ne ajutorăm.

Ca se pot compune asta lucrare folositoare și mult însemnată, mă rog a mi-se trimite despre fie-care neguțetor cu firmă semnată după legea din 1875, art. 37, cât și despre ori-care meserie, fie acela întreprinzător de ori-ce categorie: zidar, lemnar, architect, morar, adecă cu un cuvânt despre fie-care meseriaș și măestru, care lucră în ramurile industriale, despre cari au pe baza legii din 1885 art. 17 diplome de industrie și neguțătorie.

Am trebuință de datele următoare, cari se se însemneze câte pe o carte de corespondență: comitatul, cercul, orașul sau comuna; comerțul, neguțetoria, meseria, industria sau întreprinderea; după aceste numele și dacă se află în oraș mai mare, strada și numărul căsii.

Cu cât se vor trimite datele mai repede și mai cu bună grijă compuse, că adecă se se poată ceti, cu atât mai ușor s'ar putè realiza scopul la care țintesc.

Deoarece statistica va fi curat lucru economic, și acei neguțetori sau meseriași se ni-se aducă la cunoștință, despre cari de altcum se știe, că s'au instrăinat de neamul nostru, dar' din origine sânt eșiți dintre noi. Dacă cineva pe lângă datele cerute va ave bunătațe a-mi da și informațiuni private, voi fi din interesul causei cu multumită și recunoștință. *)

Sibiu, 20 Februarie 1895.

Ioan Costin
preot și redactor.

*) Rog pe celelalte foi române a publica aceasta rugare.

Commasarea.

În viața popoarelor una dintre cele mai însemnate probleme sau întrebare a fost biruința pământului, încât acesta a format isvorul și temelie de traiu, atât a neamurilor cât și a singuraticelor state; de aceea înainte de ce s'ar fi format comerțul și industria, singur pământul a fost punctul central (de mijloc) unde s'a îndreptat lucrarea omenească.

Din produsele pământului pe încet s'au desfăcut ca de pe un sul bogat deosebitele ramuri de economie; pământul dela facerea omului până în zilele noastre a servit ca cea mai prețioasă materie, unde omul și-a îndreptat țaria brațelor sale, pământul a dat pe lângă hrană un câmp foarte lat pentru știință, așa încât cei mai învățați bărbați și-au pus în lucrare mintea prin care au întocmit pentru proprietatea și averea pământului deosebite legi.

Cu deosebire poporul român din Transivania și Ungaria, dela regele Stefan, adecă aproape 900 de ani, a trebuit să supoarte multe schimbări cu privire la proprietatea de pământ, încât viața lui ca agricultor, a fost strâns legată de această glia, din care și-a susținut durata traiului seu și pe lângă aceasta o mulțime de stăpâni.

Numai în veacul acesta pământul a trecut prin multe și mari schimbări, dintre cari cel mai însemnat timp este desrobirea din servitute, sclăvia sau iobăgia plugarului și a proprietății, care în țeara noastră prin legile din 1848 art. 9 s'a șters. De aci se începe un period nou, încât fiecare econom desrobit poate ave proprietatea sa de pământ, pe care după hărnicia sa îl poate lucra, și-l poate face mai roditor.

După desrobirea omului, ca de sine a urmat și desrobirea pământului și întocmirea proprietății pe fiecare iobagiu, care pentru slujba sa a primit anumită avere de pământ. Pentru ținerea în evidență a proprietății s'au întocmit cărțile funduare, adecă niște tabele în cari se introduce averea pe numele fiecărui proprietar din comune, fie aceea avere moștenită s'au cumpărată. Mai târziu s'au pregătit coalele catastrale în care pământul s'a clasificat după bunătațe, acestea servesc de basă la împărțirea contribuției (dare, porție) pentru păminte.

Atât cărțile funduare, cari numai despre proprietatea pământului că adecă a cui este averea dau însemnări; dar' despre mărimea și calitatea pământului nu garantează; iară catastroale cari arată și țin în evidență calitatea și cantitatea, adecă bunătațe și mulțimea pămintelor, vor trebui să treacă încă prin mari schimbări, din cauza că nu sânt destul de practice și deplinite.

Pentru întocmirea pămintelor pe proprietari dieta țerii Ungare din 1848 în-

coace a adus mai multe legi, cari peste tot se pot contrage în 3 clase.

1. Împărțirea pământului după slujba împlinită, care a primit numirea: *despărțire urbarială*.

2. Împărțirea pământului după moșiile iobăgești, care lucrare a primit numirea: *de proporționare*.

3. Împărțirea pământului în masse, ca fiecare proprietar să aibă pământul seu în una, două sau trei clase (călcătoare) din hotarul comunei, care a primit numirea de: *commasare*.

De-oare-ce întrebarea la care voesc a răspunde se refereste mai mult la commasare, încât adecă trebuie să dau povețele mai însemnate, ca proprietarii și economii noștri să se știe acomoda, adecă să-și cunoască și să-și știe scuti drepturile de altă parte să afe și despre datorințele cărora trebuie să se supună; — voi desfășura cele-ce sânt de observat față de commasare, în legătură cu celelalte împărțiri de pământ. Nainte de ce aş trece în adevăratul merit al lucrului în puține cuvinte trebuie să desfășur, ce scop urmărește commasarea.

Scopul s'au ținta commasării după însași firea sau natura economiei este în toată privința folositor, despre asta ne putem convinge din următoarele:

Prin commasare, locurile economului risipite în mai multe părți ale hotarului, ca niște părțile mai mărunte, se țintește să fie aduse într'un întreg, așa că economului să i-se dee din 5—20 părțile un singur pământ, dacă așa ceva iartă bunătațe pământului. Dacă aceasta nu se poate din marea deosebire ce este în bunătațe sau răutatea pământului, atunci cel mult în două sau trei clase, sau părți ținătoare de teritorul comunal.

Este știut, că putend ave economul tot pământul seu într'o tablă, îl lucră mai ușor și nu este silit a alerga peste tot hotarul dela o parțelă la alta, prin ce perde o parte foarte însemnată din vreme. Apoi știut este că în economie vremea este banul. Pe lângă aceasta mai sânt o mulțime de cerințe cari toate ne dovedesc apriat, că pământul resfirat îngreunează lucrarea. (Va urma.)

Despre prășirea vitelor.

II. Nutrirea vitelor.

Având soiul bun de vite grija trebuie se ni-o îndreptăm la hrănirea acelora, că poate fi soiul vitelor cât de bun, dacă nutrirea nu este luată în seamă, atunci și din vitele cele mai sănătoase și frumoase se pot aduce la răutate și calicie. Nutrirea întocmită bine și din vitele cele mai slabe poate destupa soiuri mai bune.

Mai nainte de toate în hrănirea vitelor trebuie să luăm în seamă două împregiurări: cerințele de sănătate și nutrețul bun. Sănătatea atâră în primul

loc dela grajd, — adică locuința vitelor încă trebuie să fie zidită după anumite reguli, dacă dorim a avea vite frumoase. Grajdul bun se zidește pe locuri mai ridicate, ca să aibă stat mai înalt ca pământul, ca așa să fie mai uscat. Se alege locul unde să nu fie cupțos de alte zidiri, cari ar împedea lumina, ferestrele nici când să nu fie așezate în fața sau ochii vitelor, ci cât se poate lumina să intre din laturi sau dinapoia acelor. Nălțimea să fie dela 2—3 metri și lățimea tot cam 3 metri și mai bine, ca să se poată umbla cu ușurătate prin partea dinapoi a vitelor. Podul sau podelele să nu ajungă sub picioarele dinainte, ci numai sub cele dindărăt, însă aceste se așază așa, încât să fie plecate puțin îndărăt, la capătul cărora se face pe lemnul care se așază podelele o citernă (vălău), ca udul sau urinul să se poată scurge. În economiile bine întocmite, această citernă se scoate pe sub tălpile grajdului, așa că udul să se scurgă într'un butoi, care apoi se folosește la udatul straturilor cu legume sau a fenațelor.

Ieslele trebuie să fie destul de largi, ca vitele să poată mânca nutrețul cu ușurătate, dela pământ se ridică cu un lat bun de mână mai sus; de o parte ca scândura din fundul ieslei să nu ajungă la pământ ca să primească muceșala; de alta ca vitele să nu poată căde ușor în iesle. Ieslea să fie făcută din scânduri bune în formă de covată, ca așa nutrețul sfarmindu-se și cele mai mărunt frunze să le poată mânca, căci acest stroh conține partea cea mai bună din fân adică frunze și semințuri. Grajdul în toată ziua să fie curățit cel puțin de două-ori, apoi se așterne cu paie sau alte gozuri. Pentru cruțarea așternutului mai ales când economul nu prea are ce așterne, curățind în grajd paiele uscate să le arunce cu furca cătră iesle, și după-ace a aruncat afară gunoiul, de nou să răstileze paiele sub vite.

În nutrirea sau hrănirea vitelor să se țină anumită vreme, când avem hrană bună se dă dimineața 2 mănări, apoi se adapă, după adăpare li-se pun puține paie sau bălii, apoi li-se dă la ameză o mănăcare, după ameză eară două și urmează adăpatul, înainte de culcat li-se pun de nou paie sau bălii. Este de însemnat, că hrana se pune puțină câte-odată, ca așa să mănăce mai cu bun apetit, îmbulzirea și afundarea eslei cu mult nutreț este o adevărată pradă.

Dacă economul lângă nutrețul uscat are și hrană verde, cun sunt napii, cartofii sau bostanii, prin aceia se poate ajuta cu bun rezultat, căci cruțind de-o parte fânul, atât pentru sănătate cât și pentru schimbarea hranei, acestea dau un mare folos.

Putând hrăni vitele cu napi, cartofi sau alte rădăcini, cari sunt foarte nutritoare, ne folosim de următorul mod: di-

mineața li-se dă cam la 5—6 oare paie mestecate cu fân, tăietă mărunt de șiscă, la 8 oare se adapă, ear' la ameză li-se dă napii sau cartofii, după dinsele paie, la 3—4 oare se adapă și după aceasta li-se dă puțin fân, cătră 6 oare de nou li-se dau napi sau cartofi mestecați cu șiscă, peste noapte apoi li-se pun paie sau bălii, și ce rămâne ca ogrinji dimineața se așterne sub vite. În fiecare economie masina de șiscă ajută foarte mult, căci cu dinsa se cruță nutrețul și se face mai potrivit tăind: paie, trifoiu, otavă, bălii, și altele cu puțină murătoare (apă sărată) vitele se nutresc foarte bine, pentru 10 economi este destul o mașină care costă 25—40 fl.

Una dintre cele mai însemnate cerințe este în nutrirea vitelor sarea. Prin sare li-se ajută mistuirea și li-se curățește sângele, ajutându-le mistuirea mănăce mai bine fânul ori paiele și sunt mai frumoase și pe lângă nutreț mai puțin și chiar mai rău. Vitelor să li-se de sare tot la două săptămâni, cailor mai rar pentru aceea că și de altcum sunt mai înfocați în sânge, oilor însă trebuie să li-se de sare tot la 10 zile. Vitelor se dă sarea amestecată cu fărinuri sau fărițe, însă de regulă este bine a da sarea după-ace odată vitele sunt adăpate.

Unii spre a pute sporii laptele vacilor de muls, la două sau trei zile după fătat, dau în două zile după olaltă, câte de trei-ori pe zi următorul leac:

Rp. Dti. semin. foenicul
ex gram. 35.
coll. gr. 210.

Este știut, că o vacă cu cât este mai bine hrănită, cu atâta ne dă mai mult lapte, așa că prin nutrirea bună laptele se poate sporii, așa că vaca să de de două-ori mai mult. Vacilor cu lapte ajută mult lăturile de fărinuri ori turte de oleu. Chiar și secica sau strohul din fân opărit și mestecat cu fărină și țărițe sporește laptele.

Primăvara și toamna, când vitele se scot la pășune, este foarte bine dacă înainte de a le lăsa la pășunea verde plină de rouă sau toamna pe brume li-sar da puțină hrană uscată, ca nu cumva săturându-se cu plante crude și brumate să primească ceva boale.

Vara când suntem siliți a nutri vacile în grajd, cu trifoiu, luțernă sau mazărice, trebuie să fim cu bună grijă, să nu dăm câte-odată porțiuni prea mari, căci din acestea capătă vitele colica, adică se umflu de vânt și pot ușor crepa, și de altcum nutrețul verde pururea e mai nutritor dacă se mestecă cu uscat.

Din cele până aci arătate se vede apriat, cât trebuie să jertfească economul pentru vite: grajd bun, nutreț bun și sare ne amintind oboseala ce trebuie să o facă însuși pe lângă vitele sale.

Dacă toate acestea le luăm în seamă aflăm că numai vitele din soiu sau fel bun își pot plăti osteneala și hrana cea multă. Dar' este știut și aceea, că și vitele din soiu sau fel rău trebuie tot așa grijite și nutrite ca cele mai bune. Și totuși ce deosebire mare pentru bietul econom?

Este adevărat, că vitele din soi bun se cumpără mai scump, cu preț mai mare, dar' tot așa este adevărat, că se pot vinde tot cu preț mare, apoi vițeei sunt adevărată dobândă. Până când d. e. astăzi pe niște vițee slabe se capătă dela 15—30 fl., pentru vițeele din fel bun se capătă dela 40—80 fl. Economul și pentru vițeele slăbuțe s'a obosit și a jertfit nutreț bun, chiar așa ca cela pentru cele mândre din soiu bun.

De aici urmează, că fiecare econom, care are putere și rind de a jertfi pentru vite din soi sau fel bun, să-și schimbe vitele cu de acele.

Ear' comunele să-și câștige tauri buni, și numai așa se plătește prăsila, căci vitele bune duse în tîrg te năpădesc cumpărătorii, dar' prin cele slabe, cheltuesc economii: pasport de vite, în tîrg vamă pentru loc, perd vremea și totuși abia se pot vinde, căci ce este rău niminea nu cumpără bucuros.

Deci dacă dorește economul a avea folos din creșterea vitelor, aducă o jertfă schimbând vitele în soiuri (rasă) bune. De când pe la orașe se cresc vite din soiuri bune, de atunci sătenii nostri abia mai pot vinde prin tîrguri corciturile de vite slabe, vremea ne spune să dăm la o parte cu ce nu se întoarce în economia.

Însuși pot servi cu exemple, unde orașenii cumpără fânul cu bani scumpi dela plugarul român, și se ocupă cu prăsirea vitelor de soiuri bune și pot avea dobândă chiar pe lângă cumpărarea fânului; dar' plugarul n'are altă dobândă decât gunoiul, căci vitele în tîrguri de prăsilă nu le cumpără nimenea, ear' pentru măcelărie sunt prea rău ținute. Acuma dacă întorcem treaba, plugarul când va ține vite de soi (rasă) bună, le va grijii bine din nutrețul seu, după-ace vor fi bune de prăsilă, va crește vițee frumoși, îi va pute vinde cu preț, vacile sau boii după-ace au îmbetrănit, îi va îngrășa înainte de a-i duce la tîrg, cede venit va pute scoate.

Așa astăzi, în unele ținuturi aproape de orașe, unde fânul se poate vinde cu bun preț vitele rele sunt o adevărată pagubă pentru economi, căci mai mult ar pute dobândi din fân, de cât să-și de a se mistui de niște vite costive, cari abia trec mărimea unei capre. În lume ori-cine tot aceea caută ce este mai frumos și folositor; deci, plugarilor, câștigați vite frumoase în economie.

(Va urma.)

Replantarea viilor.

Este bine știut, câte pagube a îndurat poporul agricultor prin stîrpirea și nimicirea viilor din partea unei insecte (verme) stricăcioasă. Un insect abia vizibil a fost în stare a stoarce venitele țerilor și popoarelor, a mistuit cu atîta putere și tenacitate viile, încît toată știința omenescă s'a dovedit a fi prea puțină decît să poată pune capăt năvălirii acestei calamități; care a sîrăcit cu milioanele poporul. Perderile aduse prin așa poreclita filoxeră, calculate în bani, trec peste mii de milioane, așa, că un răsbel cît de sângeros n'ar fi fost în stare a răspîndi atîta lipsă în Europa, cîtă a adus acest verme, care roade încă și astăzi viețile viilor. Prin sugerea sucului de viețuță din vii, a lăsat o mulțime de brațe fără lucru, a scurtat bunul traiu al muncitorilor și a adus sîrăcia în mii și mii de sate, așa încît întristați au privit proprietarii la devastările și ruinările ce a făcut, în viile bine grigite și pline de frumseță.

Pentru replantarea teritoarelor rămase stîrpite de filoxeră, și spre a pute reda proprietarilor de vii cel puțin în parte ajutorul material, ministrul de agricultură contele Festetics, în 14 I. c. a întocmit o sfătuire cu biroul economic încredințat cu afacerile cultivării viilor din țeară. Ministrul spune în această adunare, că a pregătit un proiect de lege, pe care dorește a-l subșterne dietei pentru apărarea intereselor publice. referitor la replantarea teritoarelor pustiite de vii, însă fără privire la interesele singuraticilor.

După dînsul reporta mai pe larg proiectul un secretar din despărțământul cultivării viilor, arătînd că proiectul are două scopuri mai însemnate, ca să sporească vlăstarele de viie americană și lățirea practică despre plantarea viiei. Amintește, că înmulțirea plantelor de viie este un interes economic de stat. Totodată că statul are chemarea a lăți cunoștințe temeinice despre plantarea viilor, căci în aceasta vede cea mai însemnată pedecă că plantarea merge așa de încet. Arată mai de parte, că din visteria statului se vor spori și planta 1640 jugere de pămînt cu vlăstare de viie. Plantarea acestor școale de viierit se va face succesive în 6 ani, după plantare se speriază, că se vor pute produce pe an câte 140—144 milioane de vlăstare americane. Aceste parte se vor vinde cu preț foarte redus, parte se vor da gratuit. Pe aceste pepeniere (școale de vii) afară de cultivarea sîrcelelor de viie, se vor cultiva și oltol, și lucrătorii vor fi învățați în aceste ramuri, ba se vor întomi și cursuri de instruire împreunate cu plată. Pentru ajungerea acestui scop, și pentru plantarea amintită se recer 1,400.000 fl. cari în decurs de 6 ani vor fi folosiți după-cum este provăzut în proiect.

Pentru interesarea ce dovedește ministrul față de cultivarea viilor 'i-se aduce

mulțumită, însă 'i-se notifică că prin împărțirea gratuită a vlăstarilor de viie nu s'ar pute ajunge scopul. Și se propune că prin vlăstare gratuite și împrumut scutit de usură s'ar pute mai repede ajunge scopul.

Din altă parte 'i-se propune ministrului ștergerea dejnei de pe teritoarele cu vii, și totdeodată să li-se dea ceva favor cu privire la reducerea dărilor pentru teritoarele menite spre replantare. Ar fi de lipsă împrumutarea de capitale fără usura pe mai mulți ani.

Ministrul zice: că prin acest proiect de loc nu află încheată această afacere, ci va face și mai mult, când împregiurările vor ierta aceasta; dar astăzi mai mult nu e poate.

Economilor va da vlăstare gratuite și va lăți după puțină cunoștința cultivării de viierit, nici nu este eschisă puțința să nu facă și mai mult. Împrumutul fără usură de loc nu 'l-ar pute propune să între în proiect.

Ca un împedecămint mare să însemnează neîncrederea și reserva cu care privesc și cei mai avuți proprietari la viia americană, se aduc ca exemplu proprietarii din Tocai, unde nici cei mai bogați proprietari n'au curagiul a planta viia americană, prin ce înstrăinează și poporul.

Afacerea aceasta ne privește de aproape și pe noi, mai ales Sălăgiul a pierdut foarte mult prin insecta stricăcioasă. Odinioară vinetele, din Șimleu, Racova și Badaceni, se bucurau de un renume foarte extins, dar' astăzi numai în amintire mai sînt. Poporul sîrguincios din aceste ținuturi, cu jale privește la locurile stîrpite, unde odinioară cu multă veselie muncia și aduna roada viței.

Peste tot și poporul nostru este reținut dela replantarea viiei nu din neîncredere atît în bunătate, cît mai vîrtos, din împregiurarea, că da de și viia americană poate fi atinsă de filoxeră, și cred tare că aceasta este cauza cea mai temeinică care reține poporul dela plantare.

Din firea sa poporul se înstrăinează de ori-ce înviri, atunci când nu este deplin asigurat de reușitul bun, nici că se poate sfătui la ceva. Astăzi cam peste tot, judecata poporului chiar și unde au fost cele mai frumoase vii este: să-mi cheltuesc sudoarea și banul, apoi să vină ear' ceva vermi să pustiască viile, iată că ajung sărac. În cele ale economiei cel mai bun sfătuitor al poporului este exemplul, dacă dînsul vede că ceva întreprindere dă folos, intră pe încet și dînsul cu crucerii păstrați în lucru, dar' să cheltuească pentru experimente nu o face. Poporul nici când nu jertfește bucurios în speranță, ceea-ce a putut odată aduna, cu multă trudă și sîrguință.

Așa replantarea viilor, numai așa va fi întîmpinată din partea poporului cu în-

credere, dacă odată se va convinge din experiență că viia americană se rentează. Prin urmare începutul trebuie să-l facă inteligența, preoții, învățătorii și proprietarii, când apoi prin experiență dela ei s'a convinge plugarul român că este folos, și dînsul va eși din rezervă.

Pregătirea pâinei din fărina de cucuruz.

Poporul în cele mai multe părți este constrîns a se nutri s'au hrăni cu pâne s'au pită pregătite din fărină de cucuruz (porumb, tenchiu, mălaiu), mai ales în ținuturile muntoase, unde grăul nu se face s'au și dacă se face este mai scump ca cucuruzul.

Din cele mai vechi vremuri cucuruzul prin fărina sa aurie nutrește în mare parte poporul român, încît însuși poporul zice: „mălaiul este talpa căsii“. Pita pregătită din fărina de cucuruz în cele mai multe ținuturi se semnifică cu cuvîntul „mălai“ în Maramureș mai adaug un cuvînt, și zic: „pită de mălai“ spre deosebire că nu este de grâu; dar' în cele mai multe locuri se înțelege sub *pită*; pânea pregătită din fărină de grâu, ear' sub *mălaiu*; pânea pregătită din fărină de cucuruz.

Fărina de cucuruz peste tot se întrebunțează în trei forme mai însemnate: ca mălaiu când se coace din dînsul pâne; ca spuzar (coc dulce) când fărina frămîntată fără de a folosi dospire, aluat, învălit în frunze se așează în vatra focului și acoperindu-se cu spuza focului, se lasă până se coace; ca mămăligă (tocană, coleșe), când fărina după anumite reguli se amestecă cu apă ferbîndă până nu se mai află nici un boboloz de fărină și se face vîrtoasă.

Aflînd eu că poporul mai sărac de prin munții de miază-zi ai Transilvaniei și o mare parte din România, încă nu știu coace pâne din cucuruz, ci pe la lucrurile grele de câmp și tăiatul de păduri poartă cu sine în straițe și desagi învălită în pânzături mămăliga, m'am hotărît a descrie pregătirea pâinei din fărină de cucuruz.

Este știut, că mămăliga, care se face cu apă este clicoasă și ca atare trece repede în acire, și-'și perde pe lângă gust și puterea de nutrire, de altă parte punîndu-se în câte toate pânzături murdare cum silit este să facă omul sărac, chiar din aceste pânzături necurate primește mămăliga deosebite mirosuri și gusturi stricăcioase sănătății.

Atunci însă, când fărina de cucuruz se coace de pâne, se poate duce ușor în ori-ce pânzătură ca pânea de grâu, căci coaja cea groasă apără miezul de ori-ce stricăciune, se poate păstra și o săptămână fără să fie pânea atinsă de mucezure, acire s'au stricăciune.

De altă parte este cu mult mai sănătoasă pânea, căci când se coace ca pânea de grâu, dulceața și puterea nutritivă nu poate evapora, adevărat nu poate eși așa ușor din pâne, căci prin coajă este apărută. Fărina coaptă în pâne păstrează în sine hrana, căci ajungând în cuptor prin puterea focului se închid în pâne gazurile, chiar așa ca în friptura pregătită sau friptă pe cărbuni s'au grătare.

Pe lângă aceste bunătăți că se face din făină pâne bună, gustoasă și foarte plăcută, încât cu cărnuri și lapte ori-ce domn poate mânca cu plăcere, căci în dulceața întrece chiar și pânea de grâu, așa pregătită pâne se dobândește și timp. Cu facerea mămăligii fie în ori-care timp ori dimineața, la amiază sau seară bietul lucrător, are lipsă de lemne, apă, sare, pe lângă făină, așa încât vremea care i-se dă spre repausul trupului după munca grea din zi trebuie să o petreacă muncind pentru mămăligă. Dacă muncitorul are pâne cea în cea straiță sau desagi, cu puțină slănină (clisă), brânză sau altceva mănca pâne bună, care ține sațiul (sătulul), apoi se pune la odihnă, până când biata mămăligă, și după atâta trudă abia pofteste ceva vreme de mistuire, și muncitorul eară se simțeste rupt de foame: încât este chiar adevărat că cu mămăliga nu învinge lucrul mai greu.

Aceasta o spun toți întreprinzătorii și industriașii, că poporul român nu învinge lucrurile grele, din cauză că se nutrește cu mămăligă, care n'are puterea trebuincioasă, să poată da trupului hrana mai ținătoare, deci în loc de mămăligă nu se poate în destul sfatul poporul să-și facă pâne de cucuruz s'au mălaiu în modul următor:

Având făina mai înainte de toate ne trebuie aluat, care ajută dospirea, dacă cineva n'are aluat, acela sa face așa: amestecăm o mână de făină de grâu cu tot atâta făină de cucuruz într'o litră sau și mai puțină apă, apoi această amestecătură se poate pune în loc mai cald, unde stă 3—4 zile, trecând aceste, această amestecătură se acrește. Din această amestecătură se face plămădirea, într'o oală mai mare se adaugă cătră aluatul acrit cam un chgr. de făină, apoi se mestecă cu apă caldă, așa ca să rămână aluat virtos, în această amestecătură se pot pune și puține drojii de bere, cari dau un gust plăcut mălaiului.

Acuma se cerne într'o covată făină de cucuruz prin • sită pregătită anume spre acest scop, pe această făină se toarnă apă ferbinte, și cu o lingură se mestecă până este udată toată făina, după aceasta se lasă să se răcească făina. Când plămădeala începe a crepa, este semnul că deja a dospit, deci se pune pe făina din covată și se frământă, până- ce avem un aluat atât de virtos ca se țină forma după-cum îl tocim. În acest

aluat în vremea frământării se pune sare, fiind bine frământat se adună într'un întreg și cu mâinile udăte se netezește, apoi învălindu-se în apropiere de căldură, se lasă se dospescă.

Îndată-ce econoama gata cu frământarea se aprinde în cuptor focul, și face atâta până vatra cuptorului se roșește, cu ceva se pofteste mai mult foc, decât la pânea de grâu. Când aluatul din covată începe a crepa, ne arată că este deplin dospit și poate fi băgat în cuptor, deci tragem jarul sau cărbunii în gura cuptorului.

Acuma încă odată mestecăm bine aluatul laolaltă în covată, apoi pe lopată punem frunze de curechiu (varză) ori pēruți (pițiene) de pe cucuruz, ori frunză de nuc, gestini.

Frunzele amintite, se adună toamna și se păstrează în legături (teancuri), la folosire se udă apoi cu puțină apă, se se poată mai bine reștila pe lopată. Luând aluatul cu amândouă mâinile, cât încapă între palme tot punem pe lopată netezind cu mâinile udăte în apă, având aluat cât luăm de 3—4 ori, apoi facem o formă ca la pânilor de grâu cu ceva înălțime. Aluatul trebuie să fie așa de virtos, ca totdeauna să țină forma care i-se dă prin mâinile femeilor, apoi se întocmește în cuptor, tot așa tocim și așezăm și celelalte, de comun dintr'o mierță s'au 30 litre de făină se fac 4—6 mălaie.

După-ce l-am așezat în cuptor, în gura cuptorului se face puțină pară s'au zăgnată ca mălaiul să se fățoseze, adevărat să se roșească, aceasta se face la cuptorul cu gura liberă (slobodă) cele-ce se pot închide, se închide ușă ca la facerea pânelor de grâu. În cuptor se lasă cam 2 oare, și ceva mai bine, până este coajă roșie negrie, după aceasta se scoate, și mai întâiu se curățește de frunza de pe fundul lui, apoi se așează ca pânea de grâu și folosim la mâncare atunci când avem trebuință.

Încât însă o mare parte din popor se înstrăinează de regulă dela ori-ce lucru mai nou, prin acele ținuturi unde încă nu se coace pâne de cucuruz, va fi foarte folositor ca inteligența, preoții și învățătorii și economii mai de frunte să învețe poporul mai sărac a pregăti pâne s'au pită din făină de cucuruz. Având mălaiu copt și vara la câmp se poate folosi și mai ales unde se dă zilerilor și hrană peste zi, economul dobândește foarte mult, dacă dă pâne, adevărat mălaiu și nu mămăligă, căci lucrătorii pot învinge mai mult lucru. Mai ales peste iarnă la lucrurile grele, cum sunt tăiatul de lemne prin codri și păduri, având muncitorii pâne coaptă din făină de cucuruz pot purta mai ușor greutatea și frigul.

Fiind pânea cea mai însemnată hrană a poporului muncitor, prin răspândirea sfaturilor înșirate sperăm a face o binefacere.

Știri economice.

Concurs. Se publică următorul concurs: Comuna română gr.-or. din Cetatea Brașovului intenționează să edifice pe teritoriul său, situat în Tîrgul-Grăului nr. 5, următoarele clădiri noi, și adevărat: O biserică cu preț fixat în devis fl. 17,261. 60 cr.; o casă parochială cu 2 etaje în devis fl. 31,523. 52 cr.; o casă cu un etagiu în curte în devis fl. 4930 62 cr. Suma totală 53,734 fl. 74 cr. Aceste lucrări se dau pe cale de oferte în scris. Ofertele în scris sigilate, provăzute cu timbru de 50 cr. și cu 5% din suma pentru care se face oferta, sînt de a se preda, pînă la 28 Februarie la 12 din zi a. c., în mâinile dlui protopop și președinte al comitetului parochial Barth. Baiulescu. Ofertele pot să se facă pentru toate lucrările, sau și pentru grupe singuratică, deosebite, sau pentru lucrări anumite. Sumele cu cari oferentii sînt mai ieftini, decât sumele stipulate în devisă, sînt a se indica în procente și să fie induse în oferta atît cu cifre, cît și cu litere acurat și precis. Ofertele trebuie să aibă iscălitura proprie a ofertului. Ofertele au să mai conțină și declarațiunea ofertului, că cunoaște condițiunile generale și cele speciale de zidit și se supune lor necondiționat. Condițiunile detaliate, precum și planurile și devisele, se pot vedea pînă în ziua, când espiră termenul de ofertă, în cancelaria comunei parochiale române gr.-or. din cetatea Brașovului, în Tîrgul-Grăului nr. 5, etagiul al II-lea, în toată ziua în orele dela 11—1 din zi și dela 3—5 după amiază. Brașov, 20 Ianuarie (1 Februarie) 1895. Comitetul parochial român gr.-or. din Cetatea Brașovului. *Bart. Baiulescu*, președinte. *Lazar Nastasi*, notar.

Tîrg de cai. Ministerul comun de războiu al monarhiei, anunță următoarele tîrguri de cai pentru recuirea cailor necesari pentru armată: În comitatul Solnoc-Dobăca în Dej la 15 Martie; comitatul Turda-Arieș în Ghiriș la 17 Martie; comitatul Murăș-Turda Murăș-Oșorheiu la 19 Martie; comitatul Tîrnava-mare, Cohalm în 21 Martie; comitatul Treiscaune, Sepsi-Sân-Georgiu în 23 Martie; comitatul Treiscaune, Zabola în 25 Martie; comitatul Brașovului în Brașov la 27 Martie; în comitatul Sibiului în Sibiu la 29 Martie.

Nouă bănci românești. Primim următorul apel: Având în vedere terenul acomodată de activitate, pentru existența și prosperarea unei bănci române în Șeica-mare, mai mulți inteligenți și fruntași din loc și jur, s'au întrunit în 20 Ianuarie la o consultare, în care s'a decis înființarea băncii cu un capital social de 10.000 fl. acoperit din 200 acțiuni à 50 fl. și 2 fl. taxa de înscriere de fiecare acțiune; din care taxă de înscriere și a 5-a parte din suma fiecărei acțiuni sînt a se trimite subscrierului pînă în 15 Martie a. c., ear' restul după-cum se va decide în adunarea de constituire a acționarilor. În numele comisiunii pregătitoare: *Nicolau Racoța*, medic cercual în Șeica-mare

— Ni-se scrie că în Buișă din Sălaj, zelosul preot *Emiliu Bran* dimpreună cu poporul deștept din acel jura înființat o casă de păstrare pe acții. (Cât este capitalul? Red.)

— În Someș-Odorheiu, Sălaj, la stăruința marelui proprietar *Vasilie Mica*, s'a înființat o societate (tovărășie) pe acții, cu un capital de 30.000 florini, laudă conducătorilor. (Sînt aprobate statutele? Red.)